

STAV OLAV

Redaksjonelt, s. 2

Paven på Nebo bjerg

Oddmund Berg, s. 3

St. Josephsøstrenes kongregasjon 350 år

Alexander Men, s. 7

Kristendommen har bare begynt!

Francis McDonagh, s. 12

Svak demring i Brasil

Den katolske kirke i Brasil, s. 14

Mellom paljetter og slum

Mette Nygård om bok av Kirsti Aasen, s. 17

Fra hjerte til hjerte

Michael McGregor oco, s. 20

Pinsetanker fra en klosterbror

ST. OLAV

Paven på Nebo bjerg

Vi kjenner den alle - lettelsen! Lettelsen over at ting er vel overstått: en eksamen vi gruet for, et møte vi fryktet, noe ubehagelig vi ikke kunne sno oss utenom, små og store kriser vi mer eller mindre mirakuløst er kommet oss gjennom. Og, ikke minst, sorgene og krisene det likevel ikke ble noe av! Det er godt å kunne puste rolig ut, legge ting bak seg - og gå lettét videre.

Det var nok mange som pustet lettet ut da pave Johannes Paul IIs pilegrimsferd til Israel var over! Lettet ikke minst fordi det ikke hadde manglet på engstelse og advarsler på forhånd. Selv om paven hele tiden har understreket at dette var en ydmyk pilegrimsferd, en botsferd til hellige steder, var det også en ferd inn i et politisk og religiøst minefelt. En ferd til et stykke land der kristne korstog, les krigstokt, har drept og herjet, og til et folk som det tok oss kristne nesten to tusen år å gjenkjenne som Guds folk og våre søsken.

Mest lettet da det hele var, bokstavelig talt, godt og vel over, tør Johannes Paul II selv ha vært. Lettet over at han, sykdom og aldersplager til tross, maktet å gjennomføre den reisen han i årevis har ønsket og håpet å gjøre: Gjenta den "Vandring til de hellige steder", som tittelen på et av hans dikt lyder, han som ung biskop foretok i 1965. Lettet over at han i Jesu eget land ydmykt fikk bekjenne kristen synd mot det jødiske folk, og oppfordre til fredelig sameksistens for de folk som er henvist til hverandre på landstripen der innerst i Middelhavet. Og lettet over at man på jødisk og muslimsk hold lot til å forstå hans ærend. Og synlig lykkelig over å få løfte frem - i Betlehem og Jerusalem og på Saligprisningenes berg - de store temaer som har preget hans pontifikat utad: fred og forsoning mellom folk og religioner, rettferdighet og solidaritet.

Hva tenkte pave Johannes Paul II da han sto på Nebo bjerg? Tenkte han på den fornyelse og evangeliske iver for det gode han har tryglet sine trosfeller verden over om å sette ut i livet i det nye årtusen? Eller på den bør av svik og

skyld den katolske kirken søker å bøte for i dette hellige år, slik at den kan gå videre med lettere samvittighet og gode forsett om ikke å gjenta fortidens kjærlighetsløshet og feil? Eller tenkte han på hvor meget - eller hvor lite - av det nye årtusen, som han har slike håp og visjoner for, det vil bli ham forunt å se?

Alle ser at paven er syk. Ingen instanser benekter det lenger. "Det er kjent at pavens sykdom medfører økende lammelser. Han som en gang var en sprek idrettsmann, blir nå mer og mer en fange i sin egen kropp," sa kardinal Lustiger, erkebiskop av Paris, i et intervju nylig; første gang en som står paven så nær, har vært så åpenhertig om hans tilstand. "Men sin åndskraft har han i behold," understreket Lustiger, "og han har en intellektuell kapasitet og en hukommelse som er ganske uvanlig for en mann som nå runder de åtti."

Og, tør man tilføye, en usedvanlig viljestyrke og målretthet, snublende føtter og gjenstridig tunge til tross. Krumbøyd er han, men tale rett ut gjør han. "Solidariteten må globaliseres," kom det kontant under en spesiell morgenmesse ved et av Romas universiteter den 1. mai, dagen som i den katolske kirke er viet arbeideren og tømmermannen Joseph. Skarp kritikk av en stadig grådigere global kapitalisme er blitt et av hans gjennomgangstemaer, og noe han vil bli husket for.

Når dette leses, er pave Johannes Paul IIs 80-årsdag over. Hva annet kan man ønske ham for resten av veien enn rikelig av den velsignelse og nåde han utrettelig og trofast gjennom årtier har nedbedt over andre!

Det var ennå fastetid da pilegrimen Johannes Paul II skjelvende stakk sin bønneseddel inn i klagemuren i Jerusalem, en bønn om tilgivelse for syndene mot Paktens barn. Og det er gått adskillige uker siden langfredagens tyngende mørke ble avløst av påskemorgens lettelse. Kanskje følte vi katolikker lettelsen og gleden ekstra stor denne påsken fordi både i Roma og i Jerusalem var skyld blitt erkjent og forsett fattet som gjør at vi, enkeltvis og som kirke, kan gå litt lettere videre?

Det er ikke tilfeldig at et av oppslagene i dette nummer av St. Olav lyder "Kristendommen er bare begynt" - ingen nedvurdering av fortiden, men en sterk påminnelse, fra en ortodoks prest denne gang, om at Guds plan er jublende større og videre enn våre ofte så engstelig trange hjerter.

UKJ

Den Hellige Ånd skal gjøre oss til mennesker som er klare som himmelen om våren. Evangeliet rommer et så tydelig håp, en så inntrengende oppfordring til glede at vi må være villige til å gjøre det aller ytterste for å gi den videre til nær og fjern. Hvor ligger kilden til denne gleden? Den er Gud, som uten opphør søker oss og hos oss finner den store skjønnheten som rommes i menneskesjelen.

Broder Roger i "Brev 2000" til Taizé-ungdomsmøtet i Warszawa

Oddmund Berg:

St. Josephsøstrenes kongregasjon fyller 350 år 3

Egentlig hadde jeg tenkt meg en mer spektakulær overskrift på denne artikkelen: "350 års kamp for de svake og nødlidende i samfunnet," for eksempel.

En slik tittel ville avspeilet søstrenes innsats gjennom historien, og den karitative siden ved deres spiritualitet. Men det ligger ikke i St. Josephsøstrenes vesen å søke noen form for sensasjonell oppmerksomhet omkring sin kallelse, for søstrene skal "virke i det skjulte. Dere skal være til stede i verden på samme måte som Herren selv er til stede i den Hellige Nattverd." Dette er en av hovedtankene i deres spiritualitet, slik grunnleggeren, jesuittpateren Jean-Pierre Medaille, uttrykte det i Brevet om Eukaristien.

Historie

Dette skriftet er en av kongregasjonens åndelige grunnpilarer og var av de få ting pater Medaille etterlot seg, for mye av hans liv hvilte i en historisk skygge der bare konturene av et liv i Kirkens tjeneste trer frem for ettertiden, men noe vet vi. Vi finner ham i jesuittenes ordensprovinc, Toulouse, på midten av 1600-tallet som lærer ved jesuittenes gutteskoler og omreisende predikant i samme distrikt. På den tid var Frankrike herjet av 30-årskrigen redsler, og nøden var stor, det fikk pater Medaille erfare til overmål på sine vandringer. Han må ha fortvilet over sykdom, analfabetisme, overtro, sult og den vilkårlige behandlingen av foreldreløse barn som han var vitne til. Som prest gikk han kompromissløst opp i sitt kall: "Han underviste som en apostel og trøstet som en helgen," ble det sagt om ham. Men i dette landskap av nød og elendighet ble det til fulle klart at preken og bønn alene ikke var nok, det måtte praktisk handling til.

Oddmund Berg - "årgang 1940", er lærer ved St. Sunniva skole; han har også ansvar for gudstjenestene ved skolen.

På sine vandringer fikk pater Medaille også kontakt med kvinner som hadde et dypt behov for å vie hele livet til Gud i et målrettet arbeid for sin neste, - og særlig de svakest stilte. I den lille byen Le Puy-en-Velay i Savoyen samlet han noen av disse, og la fram for dem ønsket om å danne et klostresamfunn som helt ut skulle vie seg til karitativt arbeid. Kvinnene svarte med begeistring på hans initiativ, men det var ikke uten videre gitt at de skulle komme til å skape en levedyktig orden. På 1600-tallet praktiserte Kirken ennå klausurregelen for nonner, det vil si at de skulle holde seg innenfor sitt klostresamfunn og ikke vise seg offentlig, i alle fall ikke uten foresattes tillatelse. Men i sin biskop hadde pater Medaille en innflytelsesrik alliert, og han henvendte seg derfor til ham, Henri de Maupas, som stilte seg svært positiv, for han hadde selv vært inne på tanken at kvinner burde kunne arbeide utenfor klosterets murer for å hjelpe der nøden er størst. "Det lille foretagende," som jesuittpateren kalte sin nye bevegelse, kom i gang, og etter to års opplæring kunne de første seks noviser den 15. oktober 1650 gi sine ordensløfter til Gud ved å uttale dem for biskop Maupas og pater Medaille. St. Josephsøstrene har siden regnet disse to menn som kongregasjonens

grunnleggere, og Le Puy som dens krybbe. Det var nå skapt en ny presens innen Kirken, idet det strenge kravet til klausur var brutt, og klosterets vegger i åndelig forstand og i tråd med ignatiansk spiritualitet ble slått ut, slik at dets nye rom var gaten og gatens vegger. Imidlertid var det ennå så følsomt med nonner som optrådte utenfor sitt klassiske domene, at søstrene for å unngå ubeleilig oppmerksomhet gikk i drakter som minnet om tidens enkedrakt, slik at de så lite som mulig skulle stikke seg ut i det offentlige rom.

Kombinasjonen av jesuittpaterens organisasjonsevner, biskopens støtte og godkjenning, og ikke minst kvinnenes kall til omsorg for de svakest stilte, hadde skapt et livskraftig ordenssamfunn som skulle vokse i mange retninger, og gjøre en formidabel innsats for barn og fattige, for syke og marginaliserte i mange land.

Vekst, fall og ny vekst

Etter hvert som antallet søstre vokste, dro mange av dem ut fra moderhuset i Le Puy-en-Velay til andre bispedømmer, og allerede i 1680 var det reist klostre i 29 byer og landsbyer i syd, sydøst og midt-Frankrike. I noen av de større byene som Bordeaux, Grenoble og Lyon ble klostrene også nye moderhus. Denne stabile veksten sier noe om styrken i det kall til innsats for de minste og svakeste i samfunnet som stadig flere kvinner opplevde, og det viser at søstrene virkelig gjenkjenner Kristus i sine lidende brødre og søstre, og det på en måte som kan tjene til forbilde for oss alle.

Ekspansjonen fortsatte i nesten 140 år fram til den franske revolusjon da omveltningene i samfunnet førte til alvorlige tilbakeslag. Revolusjonen oppløste alle ordenssamfunn som holdt sykehus og skoler, og søstrene ble sendt hjem til sine familier.

Noen søstre kom i fengsel, fem døde

Unnskyldning fra presidentkandidat Bush
Den republikanske presidentkandidaten
George W. Bush har bedt erkebiskopen av
New York, kardinal John O'Connor, om
unnskyldning for en "unødig fornærmelse"
i forbindelse med Bush's besøk ved Bob
Jones University nylig. Det konservative
kristne universitetet er klart anti-katolsk og
sammenligner katolsk kristentro med Satan-
dyrkelse; dertil anses raseblanding
gjennom ekteskap for å være i strid med
Guds intensjoner.

I sin unnskyldning overfor O'Connor sier
Bush at han burde ha tatt klarere avstand til
universitetets anti-katolske og rasistiske
profil. Han bekrefter samtidig sin "dype
respekt" for den katolske kirke, "en sympati
som er mer enn toleranse", og håper hans
program vil gjenspeile "en tradisjon for
sosial rettferdighet som den katolske kirke
forsvarer og representerer". THE TABLET

Pius XII -
tiden ikke inne for saligkåring?
Den katolske kirke bør foreløpig avstå fra å
fremme saligkåringen av pave Pius XII,
mener en ledende katolsk ekspert på jøde-
dommen. Pater John Pawlikowsky, profes-
sor i sosialetikk ved Catholic Theological
Union i Chicago, fremholder at en saligkå-
ring av Pius vil være en definitiv dom fra
kirkens side om denne pavens moralske sta-

4

på skafottet, og mange ble sporløst borte, men i dette historiske uvær lå også spirene til ny vekst da stormen var over.

Det sies at tiden skaper sine menn, men like gjerne kunne man si at den skaper sine kvinner. For ut på tidens scene trer det nå fram en skikkelse i Josephsøstrenes historie som hadde samme kraft og pågangsmot som Teresa av Avila.

Sr. Saint-Jean Fontbonne ble dømt til døden fordi hun nektet å avsverge sin lojalitet til Kirken og satt en stund fengslet, men fikk senere friheten igjen. I 1806 kom hun til Lyon, 47 år gammel, og biskopen, som fikk høre om Sr. Saint-Jean Fontbonne, støttet henne i arbeidet for å gjenreise hennes ordenssamfunn. Mange klostre ble brukt til andre formål på denne tiden, noen var ødelagt, andre brent, og av moderhuset i Le-Puy-en-Velai var bare kjøkkenet igjen. På denne rykende mark etter revolusjonen begynte Sr. Saint-Jean Fontbonne sitt arbeid med stort pågangsmot, og man må vel kunne si: med den samme hellige iver som Teresa av Avilla må ha hatt. Hun samlet de spredte søstre i egnen, også søstre fra andre karitative kongregasjoner, samt unge kvinner som hadde et kall, og fikk St. Josephsøstre til å gjenoppstå på nytt.

I løpet av 30 år grunnla hun 142 klostre i bispedømmet Lyon, og til en slik innsats kreves både handlekraft, administrasjonstalent og ikke minst et levende og virksomt kall. Sr. Saint-Jean Fontbonne ble også bedt om å hjelpe til i Savoyen, og slik kom søstre til Chambéry i 1812. I 1817 ble denne delen av Frankrike en selvstendig provins med moderhus i Chambéry, og dermed er vi fremme ved det sted hvor de norske St. Josephsøstre har sin franske opprinnelse.

St. Josephsøstre i Norge

I de fleste idéelle bevegelser er det et sterkt element av universalitet, og pater

Medaille hadde hatt en visjon om at søstrene skulle spres over hele verden. Selv fikk han aldri oppleve det, men i løpet av 1800-tallet skulle St. Josephsøstrenes ordenssamfunn med kraft og styrke vokse som et livets tre med grener inn i mange land. Det var gjerne biskopene eller prester som ba om søstre, for de vet at dersom noe skal bli gjort i en menighet, må det nonner til. Bare fra moderhuset i Chambéry dro det ut søstre til tretten land i Europa, samt til flere land i andre verdensdeler.

Den 4. august 1865 kom fire søstre fra Chambéry til Norges hovedstad, Christiania, for i første omgang å drive menighetsskole i den nyopprettede katolske menigheten, St. Olav. Når vi i ettertid ser på St. Josephsøstrenes innsats i Norge, har vi gode grunner til å dra den konklusjon at søstre slo rot fra første øyeblikk de satte foten på norsk jord, for deres gjerning kom til å bære stadig rikere frukter som årene gikk. Derfor gir det historisk sus av begynnelsen på en god innflytelse i vårt samfunn når man nevner de fire første søstre ved navn: Sr. Marie des Anges, Sr. Marie Joseph, Sr. Saint Jean og Sr. Genereuse.

Søstre ble innlosjert i Theatergaten 4 i en toromsleilighet, og komfortabelt var det neppe, men allerede tolv dager etter sin ankomst hadde de startet opp en skole for tolv katolske barn av europeiske innvandrere. At Ivar Aasen var deres nabo, har ingen betydning for søstrenes virksomhet, men det nevnes gjerne som en fargerik kontrast i en og annen sammenheng der søstrenes historie er temaet.

Skolen vokste etter som årene gikk, og i dag er St. Sunniva en fullt utviklet og godt drevet grunnskole med 538 elever som representerer 51 land og 31 språk fra fire verdensdeler.

Fram til 70-tallet besto lærerkollegiet hovedsakelig av St. Josephsøstre, men utviklingen førte med seg at flere og

flere vanlige lærere ble ansatt, og ved millenniumskiftet er bare rektor og to av lærerne St. Josephsøstre.

I kjølvannet av de fire første nonnene kom det ganske fort mange flere av dem til landet, for søstre erfarte at det var nok arbeid å ta fatt på innen helsesektoren.

Initiativrike, arbeidssomme og ikke minst nøysomme, klarte søstre å bygge og drive seks sykehus fra 1883 da Vor Frue Hospital i Christiania ble grunnlagt, til grunnleggelsen av sykehuset i Drammen i 1899. Klinikken på Grefsen kom til i 1937, og etter 1947 drev søstre også Vor Frue Sykepleieskole som var knyttet til Vor Frue Hospital i Oslo. I mange år kunne St. Josephsøstre helhjertet utøve sitt apostolat og hjelpe et stadig økende antall syke mennesker med omsorg og god sykepleie.

Etter hvert som velferds-Norge vokste fram og helsevesenet ble bygget ut, forsvant behovet for private sykehus, og i dag er alle sykehusene solgt til det offentlige. Med et visst vemod kunne man si da det siste sykehuset ble solgt i 1988, at en hundreårig æra i norsk helsestell var over.

Hva er drivkraften bak søstrenes innsats?

Svaret er først og fremst at de er kalt av Gud til en innsats for hans rike i denne verden. Men dette gjelder for medlemmene i enhver orden eller kongregasjon, og er ikke spesielt for St. Josephsøstre. Imidlertid har alle ordenssamfunn sin særegne åndelige profil, sin spiritualitet, som gjennomsyrrer deres kall, og som avspilles i regelen. Man kan si at ethvert religiøst liv har mange "vinduer inn til himmelen," mysterier som åpner for åndelig vekst når man ber og mediterer. Ved å velge noen av disse og fordype seg i dem, transcenderer man verden og oppretter kontakt med Gud. St. Josephsøstre har som

tus. Det vil gjøre det vanskeligere for historikerne å forske videre omkring Pius' omdiskuterte politikk overfor nazistenes jødeforfølgelser. Særlig katolske forskere trenger mer tid til å vurdere bevismateriale.

Professor Pawlikowky, som er kjent for sitt arbeid for å fjerne anti-jødiske referanser i katolsk katekesemateriell, fremmet sine betenkeligheter i avisen *Christian Century* i

februar. Han sier at han ikke er prinsipiell motstander av saligkåring av Pius, men mener det trengs mer forskning i bredden omkring Pius' virke og karriere - personlig hellighet er ikke nok.

Det er skarp uenighet blant historikere om pavens holdning under krigen. I boken "Hitler's Pope" (1999) hevdet John Cornwell at Pius egentlig var anti-semitt og vendte ryggen til "historiens største forbry-

telse". I boken "Pius XII and the Second World War; according to the Vatican Archives", skrevet av jesuittpater Pierre Blet og utgitt kort etter Cornwells bok, hevder forfatteren at Pius verken gikk Hitlers ærend eller manglet mot. Pawlikowky på sin side er kritisk til begge disse bøkene: Cornwell "strekker sine poenger for langt", mens Blet er ukritisk ærbødig overfor Pius XII.

sitt åndelige fundament tre av disse mysteriene:

1. Inkarnasjonen – at Gud ble menneske.
2. Treenigheten – Guds indre liv.
3. Eukaristien – den Hellige Nattverd, hvor vi som lemmer på Kristi legeme næres av Ham.

I disse tre mysteriene ligger felles-

dreier seg om religiøse verdier, men himmelen har sin egen logikk, og når St. Josephsøstrene legger hovedvekten i sitt åndelige liv på disse sannheter, er det logisk at deres kall blant Guds folk er å fremme enheten. Dette avspeiles også i deres konstitusjoner hvor det i § 4 heter: "At vi selv og vår neste helt skal bli ett med Gud, at alle mennesker skal bli ett med oss og innbyrdes, men

finne seg selv, skal miste seg selv." Slik har søstrene frigjort kraft til den store innsats innen sykepleien og skolevesenet, den som kjennetegner deres innsats i mange land.

Søstrenes spiritualitet henter også inspirasjon fra den Hellige Ignatius av Loyola, for som St. Josephsøstrene, har jesuittene hatt et særlig kall til å gjøre noe for de mest marginaliserte i samfunnet. Deres kloster er byens gater, eller jungelens grønne vegger slik noen vil huske det fra filmen "The Mission," som utspiller seg blant indianere i Paraguay. Her opprettet jesuittene et samfunn for de innfødte, og lenge fungerte det godt inntil det med vold ble ødelagt av krefter innen Kirken som sto misjonærene imot.

På flere plan opplever vi altså en krig mellom det gode og det onde i denne verden, og som tidligere soldat visste Ignatius av erfaring at det ofte var nødvendig å trekke seg tilbake fra kampfummelen når overmakten var for stor. Man gjorde retrett for å pleie sine sår og hente nye krefter, men denne praksis kan også overføres til det åndelige liv. Å trekke seg tilbake for i stillhet å pleie seg selv og sitt forhold til Gud, er kjernen i de retretter som St. Josephsøstrene arrangerer på Nesøya utenfor Oslo, hvor de har en eiendom med plass til i alt ni deltakere, foruten de søstrene som driver stedet. Her er mennesker fra alle konfesjoner velkommen, for retrettsstedet er i høy grad økumenisk og drevet helt i pakt med søstrenes spiritualitet om å fremme enheten blant Guds folk. En slik tilbaketrekning fra verden kan vare fra torsdag/fredag til søndag, eller en uke i forbindelse med påsketiden og sommeren.

Øvelsene, eller impulsene som deltakerne kan være med på, er inspirert av ignatiansk spiritualitet, og går ut på å fordype det personlige forholdet til Gud.

Det første Vor Frue Hospital med to sykeværelser ble åpnet i Oslo i desember 1883. Foto fra boken "Den katolske kirke i Norge", Aschehoug 1993.

skapstanken innvevet som en mangefasettert juvel. Inkarnasjonen viser Guds solidaritet med mennesket. Treenigheten uttrykker Guds indre liv, der kjærligheten mellom Faderen og Sønnen er den Hellige Ånd som også virker i mennesket. I eukaristien får vi del i denne dynamiske og guddommelige enhet, slik at vi kan feire fellesskapet mellom Gud og mennesket, og fellesskapet oss mennesker imellom.

Vanligvis kan vi ikke snakke om logikk i aristotelisk forstand når det

alt i Jesus og i Gud, hans far."

I § 5 heter det videre: "For å arbeide for denne forening lever vi i fellesskap og bønn. I samsvar med våre tradisjoner vier vi oss til all slags tjeneste som kan møte tidens åndelige og materielle behov, men især omsorg for dem som er mest nødlidende."

Enhet i Gud og omsorg for de mest nødlidende! Dette er selvforglemmelsens vei, og søstrene oppfylder på den måten Kristi ord: "Den som vil

Hvordan ser franskmenn på presten?
 Prester har tradisjonelt hatt høy anseelse i Frankrike, men nå begynner det å røyne på. Riktignok regner 88% av befolkningen presten som "representant for institusjonen kirke", men en tredjedel svarer nei på spørsmålet om presten er en nødvendig skikkelse i dagens samfunn, rapporterer den katolske dagsavisen "La Croix" i forbindelse med en fersk undersøkelse. Bare 43% av de spurte mener prester er tilfredse mennesker "med

utstråling". 39% mener at sølibatet er det største problemet for dagens prester; 37% mener imidlertid at problemet er det synkende antall troende, mens 35% mener den katolske kirkes holdning i visse lærespørsmål er hovedspørsmålet; 25% nevner prestens personlige ensomhet.

Ett av spørsmålene i undersøkelsen lød: "Hvordan ville du reagere hvis din sønn eller en slektning sier at han ønsker å bli prest?" Bare én av tre svarte at de ville

oppmuntre vedkommende, og 45% ville konfrontere ham med alle de problemer som i dag knytter seg til det å være katolsk prest. Og 16% prosent ville prøve å få vedkommende til å gi opp tanken.

Ikke lett i dag å vinne gehør og begeistring blant unge menn for det å være prest, skriver "La Croix", og noterer at i Frankrike er antall prester sunket fra 33.000 i 1989 til 27.000 anno 2000.

6

St. Josephsøstrene nå og fremover

I dag finner vi tre St. Josephsøstre i Porsgrunn og én i Halden hvor de driver aktivt menighetsarbeid. Men de fleste bor på Grefsen i Oslo hvor søstrene har en stor og vakker eiendom, og her kan de gamle – som det etter hvert er blitt mange av – få en verdig alderdom og død. I de mest aktive periodene kunne kongregasjonen telle flere hundre medlemmer, men i dag fins femtifem søstre fordelt på seks kommuniteter, dvs. bofellesskap. Av utadrettet virksomhet eier og driver Josephsøstrene ennå St. Sunniva skole hvor rektor og to lærere tilhører kongregasjonen. Retrettvirksomheten på Nesøya er supplert av hverdagsretreter på Grefsen i forbindelse med jul og fastetiden. Når det gjelder nye kall, har fire unge kvinner sluttet seg til ordenen, hvorav en har avlagt de evige løfter.

På verdensbasis finnes det ca. 20 000 St. Josephsøstre i mange forskjellige land der de driver sykehus og skoler, foruten å delta aktivt i menighetsarbeid. Når det gjelder nye kall, er det særlig mange i India. Generalpriorinnen i Roma er indisk, og dette er kanskje et lite tegn på at den tredje verden har store spirituelle ressurser som vil komme oss i det mer materialistiske vest til gode. I land med fattigdom og nød vil St. Josephsøstrenes kall først og fremst virkeliggjøres i sykepleie og undervisning, så lenge det offentlige ikke har bygget ut disse sektorene. Men søstre i disse land vil også være lydhøre for at Gud kan kreve en annen karitativ innsats av dem.

I Norge er situasjonen annerledes. Foruten pastorale oppgaver i helsevesenet og fengselsvesenet hviler søstrenes apostolat på fire innsatsområder.

1. Pleie av eldre søstre.
2. Drift av St. Sunniva skole.
3. Menighetsarbeid.
4. Retrettvirksomhet.

Også i den nærmeste fremtid vil disse fire områdene være viktige hjørnesteiner i utformingen av søstrenes virke her i Norge. Man kan imidlertid se for seg at de går sterkere inn i menighetenes diakoniarbeid, og at retrett-tilbudet når fram til flere og flere mennesker fra

viss grad utvikle en robust og tålmodig psykologi for å overleve. St. Josephsøstrene har denne psykologi, de har lang erfaring fra en verden som ofte er i strid med seg selv, og har derfor ervervet en innsikt som gjør dem godt skikket til å mestre mange timelige oppgaver.

St. Joseph Hospital, Halden, rundt 1940;
 Illustrasjon fra boken "Norvegia Catholica",
 utgitt av Det apostoliske vikariat, Oslo 1942.

forskjellige konfesjoner og trossamfunn. Den åndelige nød i vårt samfunn er en stadig mer påtrengende realitet, og søstrenes ignatianske vei til et personlig møte med det hellige vil det bli økende behov for. Man kan også se for seg at søstrene vil få flere oppgaver i sammenheng med at Norge er blitt et flerkulturelt samfunn, for på St. Sunniva har de allerede etablert et miljø blant elever fra femti-en forskjellige nasjoner, hvor det eksisterer en reell enhet mellom elevene på tvers av etnisk tilhørighet og ulik religiøs bakgrunn.

For å kunne virke i en verden som er preget av en nådeløs konkurranse og beinhard selvhøvdelse, må man til en

Disse mer jordiske egenskaper sammen med søstrenes kall og deres dype spiritualitet, gir dem en dobbelt kompetanse: én på det materielle og den andre på et åndelig plan. Derfor kan de skjøt-te sine oppgaver på en måte som gjør verden litt bedre for oss alle. Godt utrustet med jordiske og åndelige erfaringer, har søstrene også alle nødvendige forutsetninger for å møte og mestre nye utfordringer i den tid og i det samfunn hvor de til enhver tid lever – når og hvor Gud kaller dem.

Vi gratulerer St. Josephsøstrene med 350 års jubiléet!

Kristendommen har bare begynt

Denne artikkelen, opprinnelig et foredrag med tittelen "Kristendommens utfordring", holdt den russisk-ortodokse presten *Alexander Men* kvelden før sin død i september 1990; dagen etter ble han funnet drept med øks - hvem som sto bak drapet, er aldri kommet frem. Teksten ble første gang publisert i *Literaturnaja Gazeta* som uttrykk for den åndelige *glasnost* ved begynnelsen av 1990-tallet. Den viser Alexander Mens visjonære begavelse og vitner om den kristne vitaliteten i Russland i tiden før Sovjetregimets fall, men er også utfordrende profetisk tale her og nå.

Kristendommen har utfordret mange religiøse og filosofiske systemer. Samtidig har den villet møte forventningene fra dem. Det mest vitale i den kristne spiritualiteten er ikke fornektelsen, men bekreftelsen, fyldens spennvidde.

Om buddhismen gjennomsyres av lidenskapelig lengsel etter befrielse fra ondskapen, lidenskapelig lengsel etter frelse, om Buddha selv sa at slik som havets vann er uskilleglig fra saltet, slik er hans lære (*karma*) ikke til å skille fra forestillingen om en frelse, om denne tørst etter en frelse - så er dette løfte om frelse også det spesifikke i kristendommen, i det nye testamente.

Om islam innebærer menneskets absolutte hengivelse til Gud som er suveren Herre over kosmos og menneskets skjebne - så finner vi det i kristendommen.

Om brahmanismen, det som i dag kalles hinduisme, taler om det guddommeliges mangfoldige manifestasjoner - så finner vi også det i kristendommen.

Om det kinesiske verdensbildet taler om himmelen (*tien*) som noe som gir menneskelivet dets retning, også i detaljene, i tradisjonenes mangslungne nyanser - så finner vi

også det i kristendommen.

Og endelig: om panteismen hevder at Gud er i alt og i alle ting, at han gjennomtrenger hver dråpe, hvert atom i universet, som en mystisk kraft - så er kristendommen enig også i dette, selv om den ikke reduserer Guds handlen til denne allestedsnærværelse.

Menneskets storhet

Men vi tar feil om vi tenker oss at kristendommen utgjør et eklektisk utvalg av alle disse ulike trosretningene. I kristendommen viser det seg tvert imot en veldig kraft fra noe helt nytt. Dette nye er ikke først og fremst knyttet til en lære, men til et nytt liv som viser seg i hverdagen. Menneskehetens store lærere, forfatterne av Upanishadene, Lao-Tse, Konfucius, Buddha, Muhammed, Sokrates, Platon og andre, tenkte seg sannheten som toppen av et fjell som de med stor møyne strevde med å bestige. Det er en riktig beskrivelse. For sannheten, dette som ikke lar seg gripe med hendene, ligner på et høyt fjell som man bestiger i etapper; underveis må man rett som det er stoppe opp for å trekke pusten, og snu seg for å se hvor langt man har kommet. Man vet at det fremdeles gjenstår å legge bak

seg en bratt skråning. Jeg kommer aldri til å glemme ordene fra en enkel fjellets mann fra Himalaya, sherpaen Tensing, som sammen med engelskmannen Hillary beseiret Mount Everest. Han sa at man må nærme seg fjellet med ærbødighet. Det er samme holdning som kreves når vi nærmer oss Gud. Fjellet krever samme sinnelag om man vil fatte det storslåtte ved det og skjønnheten. Sannheten unndrar seg dem som nærmer seg uten følelsen av ærbødighet, uten å være beredt til å gå videre til tross for risikoer, brådyb og sprekker. Opp ad fjellet - slik er menneskehetens historie...

Mennesket har to hjemland. Det ene er vår jord og det punkt på jordkloden hvor man er født og oppvokst. Det andre fedrelandet er himmelen, åndens skjulte rike som øyet ikke ser og øret ikke hører, men som vi likevel tilhører med barnets fødselsrett. Vi er jordens barn. Samtidig er vi bare gjester på jorden. I sin religiøse søken innser mennesket uendelig meget bedre sitt vesen enn når det fører krig, dyrker jorden, sår og bygger. Også termittene bygger, og apene kriger - på sin måte, riktignok, og mindre blodig enn menneskene. Og det finnes en mauresort som sår. Men intet annet vesen enn mennesket har noensinne stilt seg spørsmålet om meningen med tilværelsen, eller har noensinne hevet seg over de fysiske behovenes nivå. Intet annet vesen enn mennesket er i stand til å ta - til tider dødelige - risikoer i sannhetens navn, i navnet til dette som man ikke kan gripe med hendene. Tusentalls martyrer gjennom alle tider og i alle folk representerer dette fenomenet, unikt i vårt solsystems historie.

Men ser vi på evangeliet, befinner vi oss i en annen verden. Ikke i en verden preget av all denne lidenska-

Religiøsitetten ikke borte

"Religiøsitetten er forsvunnet mer og mer fra samfunnsplanet, fra det offentlige, og ned på individ- og gruppenivå. Men der nede, på det personlige planet, skjer det i dag en re-sakralisering," sier Otto Krogseth, professor i religionshistorie ved Universitetet i Oslo, til Dagbladet.

Beklager behandlingen av Giordano Bruno

Fire hundre år etter at filosofen og matematikeren Giordano Bruno (1548-1600) ble brent som kjetter, kommer nå Vatikanet med en beklagelse. Vatikanet "beklager dypt" Brunos "grusomme død", sa kardinal Sodano under en Vatikankonferanse nylig, men han tilføyde at inkvisisjonens dommere hadde handlet i god tro.

Prossessen mot Bruno, som i sin ungdom hadde vært dominikanermunk, varte i hele åtte år. Bruno nektet blankt å gi opp sine filosofiske idéer som bl.a. omfattet en teori om fredelig sameksistens mellom alle religioner basert på gjensidig forståelse. Pave Clemens VIII grep til slutt inn for å få ham dømt som ubotferdig kjetter. Dommen var døden på bålet; før bålet ble tent, ble Bruno kneblet.

THE TABLET

8

pelige søken, denne himmelstørrende lengsel: Vi står overfor svarets mysterium. Prins Siddharta Gautama, han som senere ble Buddha, hadde tilbragt over tjuefem år i asketisk streben etter å nå kontemplasjonen. Samme intellektuelle, åndelige og psykosomatiske anstrengelser er blitt utført av yogis, filosofer, asketer. Men Jesus Kristus kommer fra en enkel by hvor han lever et dagligdags liv. Hos ham var allting allerede ferdig. Han hadde ikke steget opp til de store høyder. Tvertimot. Han hadde steget ned til menneskene. Alle de store visdomslærere var seg sin uvitenhet bevisst. Sokrates sa: "Jeg vet at jeg intet vet." De største helgenene har alltid og overalt opplevd seg selv som syndere på adskillig mer påtrengende vis enn du og jeg noensinne har, siden de befant seg nærmere lyset. Hver flekk av deres liv og deres samvittighet trådte mye tydeligere frem enn vi kan se våre mot det skittengrå livet vi lever.

Kristus hadde ikke følelsen av å ha oppnådd noe som helst høydepunkt. Han trer frem for menneskene slik som han er fra begynnelsen, gjennom sin natur. Jesus Kristus begynte ikke å preke evangeliet som en lære, et system. Det han forkynte for menneskene, kalte han *besora*, på gresk *evangelion*, det vil si budskapet om gleden, det Glade Budskap, den Gode Nyhet.

Hva var så dette glade budskap, denne gode nyhet? Mennesket gjør rett i ikke å sette sin lit til tingenes orden i universet. Mennesket har rett når det kjenner seg fremmed i en fiendtlig verden. Vår tids forfattere, en Albert Camus, en Jean-Paul Sartre, taler ofte om tilværelsens skremmende absurditet. Vi er omgitt av noe forferdelig, meningsløst, absurd, noe

man umulig kan stole på, en kald, død og dødelig verden. Naturligvis må jeg raskt modifisere: Disse forfattere, romanbyggere, dramaturger og filosofer bygger på et verdensbilde uten Gud. Ta f. eks. Sartres og Camus' ateistiske eksistensialisme. De glemte noe. Da de sa at verden er absurd, uten mening, kunne de bare si dette i kraft av det motsatte begrepet, en idé om mening. Den som ikke vet hva mening er, kan heller ikke vite eller noensinne forstå hva det absurde er. Nettopp det faktum at mennesket opprøres over det absurde, over tilværelsens ikke-mening, beviser at mening eksisterer.

En indre revolusjon

Bibelens gamle undervisning åpenbarer for oss at vi kan gjennomføre en indre helomvending og si ja til tilværelsen, fatte tillit til dette som forekommer oss skremmende og forferdende. Og da, tvers igjennom kaos, tvers igjennom det absurde, tvers igjennom livets absurditet, lik solen som bryter gjennom skyene: Guds øye - en Gud som er en person, en person som gjenspeiles i hver eneste menneskelige person - betrakter oss. Kontakten med ham er noe som er mulig, like mulig som forbindelsen mellom likemenn. Hele meningen med den menneskelige eksistens ligger her, i den forbausende analogien med ham som har skapt verden. . .

Iblant sier man at Kristus forkynte en ny moral. Han sier: "Et nytt bud gir jeg dere: Dere skal elske hverandre slik jeg har elsket dere." Kjærlighetsbudet fantes allerede tidligere, og ordene "du skal elske din neste som deg selv" har Moses til opphavsmann. Men Kristus har bidratt med en ny klang: "slik som jeg har elsket dere." For det er i kjærlighetens navn

at han ble værende her hos oss på denne flekkede, blødende og syndige jord - ene og alene for å være ved vår side. Det vil si: Hans kjærlighet er blitt den totale selvfornektelsens kjærlighet, den totale selvforglemmelse. Derfor sier han: "Om noen vil gå i mine spor, må han fornekte seg selv." Det vil si: slutte å hevde seg selv. Ikke slik å forstå at man skal fornekte sin personlighet - slett ikke. Personligheten er noe hellig. Man skal fornekte sin bedragerske selvhendelse, denne pseudo-autonomi. Man må fornekte seg selv, ta sitt kors, gjøre seg rede til å tjene og til å lide med glede, og så følge Jesus.

Kristus kaller menneskene til å virkeliggjøre et guddommeligt ideal. Kristendommen har bare tatt sine første skritt, eller la meg heller si: de første famlende skritt i menneskehetens historie. Ennå i dag er mange av Kristi ord ubegripelige for oss, fordi vi ennå er åndelige og moralske neandertalere, fordi evangeliets pil har evigheten som målskive, fordi kristendommen bare er ved sin begynnelse, og alt dette som har gått forut for oss, alt dette som vi nå kaller kristendommens historie, det er bare forsøk, klossete og mislykkede forsøk, på å sette den ut i livet.

Kristi enkelhet

Kristendommen er ikke en ny etikk, den er nytt liv. Et nytt liv som leder mennesket til direkte kontakt med Gud - en ny pakt, det nye testamente. Hva består dette mysteriet i, hvordan skal man forstå det? Hvorfor tiltrekkes menneskene av Kristi personlighet, som av en elsket, en som står oss nær, til tross for at han kom hit til verden i en lite oppsiktsvekkende skikkelse? Han omga seg verken med den sfære av mystikk som visse visdoms-

Trondheim: Enestående pinsefest 2000
"Trondheim er en foregangsby i det økumeniske arbeidet. Her står alle kristne menigheter fra pinsevenner til katolikker, fra adventistene til Den norske kirke, sammen om å arrangere den store pinsefesten i jubileumsåret 2000. En slik bredde har vi ikke tidligere hatt i et felleskristent arrangement av et slikt format." Det sier leder for Trondheim Kristne Råd, Kirsti Thuseth Gunnestad, til "Søndagsbladet" (Trondheim

Katolske Stift). Slik bredde har man ennå ikke på landsplan i Norges Kristne Råd, men hun tror det snart vil komme.

Hun sier det var Tor Rønneberg, i mange år pastor i Trondheims Baptismenighet, som hadde den "store visjon at alle kristne i denne byen skulle stå sammen om verdig og festlig markering på selveste pinsedagen i jubileumsåret, 2000 år med Kristus. Pinsedagen er jo den kristne kirkes fødselsdag, og ved slik å stå sammen kan vi på en enestående måte markere både glede, felles-

skap, solidaritet og håp som er de verdiene jubileet skal bygge på og formidle."

Borggården i Erkebispegården blir stedet for feiringen pinsedags ettermiddag, en feiring der det bl.a. blir "mye sang og musikk". Tor Rønnings visjon var at "10.000 kristne skulle samles for feire pinse i lag", men komiteen har ikke våget å bestille jubileumskake til mer enn 5000. "Så får vi heller håpe på et brødunder dersom Tor får rett," sier Kirsti Thuseth Gunnestad.

... lik et eiketree som vokser frem av et ubetydelig frø.

lærere elsket, eller med den orientalske poesiens eksotisme. Alt han sa, låter så enkelt. Til og med eksemplene i lignelsene er hentet fra dagliglivet. Det handler om en hemmelighet som han avslører i noen korte ord. Vi forstår dette i Johannes-evangeliet.

Filip sier: "Herre, vis oss Faderen, det er nok for oss." Han som de gamle grekere kalte *Arche* (Opphavet), hvor finnes han? Og Jesus svarer slik ingen filosof på jorden har svart: "Så lenge har jeg vært sammen med dere, og ennå kjenner du meg ikke, Filip?

Den som har sett meg, har sett Faderen." Dette sa han mer enn en gang, og adskillige vendte ham ryggen og gikk skuffet bort. Dette forble en utfordring. Man må akseptere et mysterium. Kristus formulerte aldri dette mysteriet rett ut. Han bare spurte folk: "Hvem tar man meg for? En profet? Johannes Døperen som er oppstått fra de døde? Og dere?"

"Du er Kongen, du er Kristus, den levende Guds sønn." Denne erkjennelsen røper en indre erfaring. Og han stiller det samme spørsmålet til oss i dag, til hver og en av oss, for han er Gud som taler med et menneskes munn. Jesus Kristus er ansiktet til det uendelige, det uforklarlige, det ugjennomtrengelige, det unærlige, uidentifiserte. Lao-Tse hadde rett: Det navnet vi ikke uttaler, er nettopp navnet på evigheten. Jesus Kristus er navnet på den Uidentifiserte og den Utenkbare. Og se, plutselig kan man ikke bare nevne ham ved navn, man kan også uttale hans fornavn. Man kan kalle ham ved et menneskelig navn. Det er han som sammen med oss bærer tilværelsens byrde.

Han er kristendommens sentrum og akse.

Et møte

De kristne mystikerne kan jevnføres med sine likemenn i de orientalske religionene, særlig de indiske, om man tenker på gjentagelsen av bønner. Man gjentar ulike mantra. Her finnes en lihet og en mulig parallelitet. Men en av de vesentlige bønnene i den kristne mystikken kalles Jesus-bønnen. Der gjentar man stadig navnet på ham som ble født, som levde på jorden, som ble korsfestet og som oppsto. Gjennom denne kristosentrismen skiller kristendommen seg radikalt fra alle andre former for

Hvorfor sølibat?

"Kyskheden er et tegn på at mennesket må treffe valg her i livet: Man kan ikke både være ballerina og syv-barnsmor. Man kan ikke gifte seg med alle man måtte bli forelsket i gjennom livet, selv om man 'lytter til seg selv'. Menneskehetens erfaring viser at

meditativt liv går godt - eller best - sammen med kyskhed. Jesus valgte denne livsformen for seg selv, for å kunne utføre den oppgaven han aksepterte fra Faderen," skriver dominikanerpater Arne Fjeld i Kirke og Kultur. Pater Fjeld understreker forøvrig at "kyskhed er ikke forakt for kroppen."

Stamsund: økumenisk bryggekapell
Då den felleskyrkjelege 2000-årskomiteén drøfta ulike prosjekt den kunne stå saman om, unnfanga soknepresten i Stamsund, Harold Holtermann, idéen om eit bryggekapell. "Me ønskjer å skapa noko i lag, ikkje berre gå på besøk til kvarandre," understrekar soknepresten.

"Stamsund i Lofoten er eit ynda reisemål for turistar, og me vonar å opne til St. Hans," fortel soknepresten. Bak kapellet i

10

meditasjon og mantraer. Her finner et møte sted. Her gjelder det ikke bare å konsentrere tanken, meditere, svømme i et slags osean av åndelighet uten grenser. Her gjelder det personens møte med Jesu Kristi person, han som er utenfor verden og samtidig i verden.

Dette får meg til å tenke på et prosadikt av Turgenjev. Han befant seg i en kirke på landet. Plutselig kjente han at Jesus sto nær ved ham. Da han snudde seg, så han en mann med alminnelig utseende. Etterpå, da han så seg om nok en gang, kjente han intenst at Han var der. Slik er det. Kristus er alltid i sin kirke, og det er derfor kirken lever og utvikles.

Kristus betrodde oss ikke en eneste skrevet linje av sin kristendom, i motsetning til f. eks. Platon som etterlot seg sine dialoger. Kristus etterlot seg ikke noen stentavler med lovbud slik Moses gjorde. Han diktet ingen Koran som Muhammed. Han skapte ikke en orden (*Sangha*) som Gautama, Buddha. Men han sa: "Jeg er med dere alle dager inntil verdens ende." Da de rundt ham forsto at han skulle forlate dem, uttalte han disse profetiske og evige ord: "Jeg skal ikke etterlate dere ensomme, jeg skal komme til dere." Dette hender i dag. Hele kristendommen og dens dypeste erfaringer er grunnlagt på dette.

Forøvrig ærer kristendommen skikkelser som minner sterkt om dem man finner i andre religioner. Verdens religioner utgjør en del av kulturen. Religionene har oppstått og bæres videre av menneskeåndens lengsel oppover, mot det evige, mot de verdier som ikke forgår. Men i kristendommen kommer bevegelsen ovenfra, fra himmelen, og derfor kunne en av vårt århundres teologer si: "Kristendommen er ikke en av religionene, men

innebærer en krise for alle religioner. Den hever seg over alt annet, som apostelen Paulus sier: Ingen blir rettferdig gjennom lovgjerninger, men gjennom troen på Jesus Kristus."

Det finnes en kraft som Jesus har latt være igjen til oss på jorden, og den gis gratis. Det er derfor den kalles *gratia*, nåde. Gaven gis for intet, fritt. Vi fortjener den ikke gjennom vårt arbeid, vi får den. Visst må vi anstrenge oss, kjempe mot synden, streve etter moralsk fullkommenhet. Men vi må aldri glemme at vi ingen sinne kan løfte oss selv opp etter håret. Vårt arbeide bereder bare jorden. Her ligger forskjellen mellom kristendommen og yoga. Ifølge yoga er mennesket i stand til å nå Gud og til å forsere portene så å si av egen kraft. Kristendommen sier: "Du kan arbeide på din fullkommengjøring, men du kan aldri nå frem til Gud om ikke han kommer deg i møte."

Det er her nåden overvinnes loven. Loven er religionens første stadium, barndommen. Slik gjør man ikke, slik gjør man: Barnet lærer gjennom regler, normer. Er de nødvendige? Sikkert og visst. Men deretter kommer Nåden - gjennom den indre erfaringen av møtet med Gud. Dette møtet ligner kjærlighet, glede, seier, sfærenes musikk. Nåden, den er det nye livet. Apostelen Paulus sa: "Se hvor folk diskuterer med hverandre." Noen vil ha de gamle ritene, det gamle testamentes riter. Andre vil avskaffe dem. Men verken det ene eller det andre betyr noe. Det som er viktig, det er det nye som bryter inn gjennom troen som beveges av kjærligheten. Det er dette som er den sanne kristen-

dom. Resten er bare historiske betingelser, innrammingen, omgivelsen - alt dette som bestemmes av en viss kultur.

Jeg taler om det vesentlige i den kristne tro. Det gjelder den menneskelige persons uendelige verdi. Det gjelder lysets seier over døden og forgjengeligheten. Det gjelder det nye testamente som vokser lik et eiketre som er sprunget ut av et ubetydelig frø. Det nye testamente lar historien heve seg, slik gjæren får deigen til å ese. Allerede i dag viser Guds rike seg i hemmelighet blant menneskene - når dere gjør det gode, når dere elsker, når dere undrer dere over det skjønne, når dere erfarer livets fylde og rikdom. Guds rike har allerede berørt dere. Det finnes ikke bare som en fjern fremtid, ikke bare som futurologiske funderinger. Riket skal komme, men det finnes allerede nå. Det er Jesus Kristus som forsikrer oss om dette. Han er allerede kommet. Dommen skal falle over verden, men den har allerede begynt. "Nå faller dommen over verden;" sier Kristus. Nå. Det vil si: da han for første gang begynte å forkynne evangeliet.

Om vi skulle stille nok et spørsmål om hva kristendommens essens består i, må vi svare: menneskeheten forenet med Gud, unionen mellom den menneskelige ånd, begrenset og innskrenket i tiden, og den uendelige guddommelige Ånd. Verden er helliggjort; ondskaper, mørket og synden beseiret. Men dette er Guds seier. Den begynte i oppstandelsens natt, og den fortsetter så lenge verden består.

Det er der oppe jeg kommer til å leve. . .

Samsund står katolikkar, pinsevenner og lutheranarar.

"Me planlegg eit enkelt innreidd kapell," fortel soknepresten, "og i tillegg eit stille rom der folk kan gå inn for å vere åleine eller for å samtale. Me vonar å få til ein turnus der kvar kyrkjelyd tek ansvar for å bemanne kapellet, til dømes ei veke i gongen. Men me legg også opp til at kapellet skal stå ubemanna. Difor vil me ikkje fylle det med korkje sølv eller gull."

Om pilegrimstradisjoner - og troens hjertespråk

I fjor utga han "Ilden fra vest" om keltisk fromhetstradisjon, i år har han signert "Den østlige pilegrimsvei", begge bøker på Verbum forlag. Harald Olsen har tidligere arbeidet som amanuensis ved Distrikthøgskolen i Bø, nå er han direktør ved Kunsthøgskolen i Oslo.

"Den responsen jeg har fått på både bøker og temasamlinger, viser et dyptfølt behov," sier Harald Olsen, "et behov for en annen måte å forholde seg til det hellige på

enn bare gjennom meninger og standpunkter som Den norske kirke er så flink til å produsere. I sin streben etter å tilfredsstille tanken, har vår kirke forsømt hjertespråket," sier Harald Olsen.

"Der kirken i vest har lagt vekt på ord og intellekt, har den russisk-ortodokse søkt og hegnet om troens kontemplative sider og andre uttryksformer, som tonene og de hellige bildene," understreker Harald Olsen. Som til høsten utgir sin tredje bok, om keltiske helgenlegender.

VÅRT LAND

Katolsk ungdom etterlyser debatt

"Vi vil ha debatt!" skriver Gunnell E. G. Sandanger på lederplass i siste nummer av bladet KU (kort for "Katolsk Ungdom"), et blad skrevet av og for katolsk ungdom; siden i fjor høst er hun leder for NUK, Norges Unge Katolikker, som står som utgiver av KU. "For mange av oss vil det aldri være tilfredsstillende å få høre at en debatt må legges død, nye generasjoner vil ha behov for å diskutere ting på egne premisser om og om igjen. Dette er imidlertid ikke det samme som at vi ikke vil kjenne til tradisjoner og begrunnelser, eller at vi ikke vil nå frem til de samme konklusjonene som kirken allerede har kommet frem til," skriver Sandanger.

"Kvinner i den katolske verden" er temaet i dette ferske KU (nr. 1:2000) der dyktige, engasjerte folk stiller opp for saker som ligger dem på hjertet. Elizabeth B. Jensen, Caritas-medarbeider med spesialkunnskap om Latin-Amerika, leverer tankevekkende fakta om "livet nederst på rangstigen", mens Carmiña Jaldin fra Caritas Santa Cruz, Bolivia, fastslår at "kvinnene utgjør en stor og aktiv kraft i Kirkens liv i Latin-Amerika", men at det fortsatt er langt fram: ". . . flertallet av kvinnelige legfolk og kvinneorganisasjoner er kalt til å yte annenrangs hjelpetjenester i menigheten og i bispedømmet".

I en artikkel om "Bondekvinnerns erfaring i Honduras" (opprinnelig et innlegg på en kvinneteologisk konferanse i Barcelona i 1996), forteller 38-årige Gloria Urquia, fembarnsmor med seks års skolegang, hvordan det å "lese Bibelen med kvinners øyne" har ført til at "vi har brukt de samme våpen som før ble brukt til å holde bondekvinnen underlegen, passiv, stilltiende og utenfor, til å løfte kvinnen opp. Vi har brukt religiøsitet som møteplass, troen som instrument og

Bibelen som referansepunkt".

"For katolikker i Norge er prestemangel et kjent fenomen. Nettopp dette kan være et tegn på at tiden er moden for kvinnelige prester i den katolske kirke," konkluderer Jan Thomas Lerstein og Cathrine Olsen i artikkelen "Det ugyldige kall". Underveis har de vært innom både tradisjonen (har den "reell betydning" eller representerer den kun "institusjonens tendens til selvoppholdelse?") - og det faktum at det finnes "mange katolske kvinner som mener de har et prestekall. "Er disse kallene ugyldige? Hvem har i så fall rett til å avgjøre dette?" spør de to.

Under overskriften "Hvorfor ikke hos oss?" forklarer og forsvarer Frode Eikenes, ordinert i 1998 og siden i fjor høst kapellan i St. Svithun menighet i Stavanger, det katolske nei til ordinasjon av kvinner. Tradisjonen er Vatikanets viktigste argument, dertil kommer "brudemystikken" hos Paulus, som går ut på at "presten er ordinert til å representere Kristus, brudgommen, som elsker sin brud Kirken". Og en brudgom er som kjent hankjønn. Eikenes mener diskusjonen først på 1990-tallet omkring kvinnelige prester skapte "tendenser til splittelse i Kirken", og at paven med sitt nei i 1994 til videre diskusjon om saken og sin understreking av kirkens tradisjonelle standpunkt som "definitivt", gjorde "nettopp det en pave skal gjøre når enheten i Kirken trues", d.v.s. "komme med en endelig uttalelse som skal respekteres og dermed gi ro i Kirken."

I det avsluttende kvinneinnslaget intervjuer NUK-leder Sandanger Janne Haaland Matlary, (dengang statssekretær i UD, nå tilbake som forsker ved Universitetet i Oslo) om hennes erfaringer bl.a. fra den tid hun var medlem av Det pavelege råd for familien og Rådet for rettfer-

dighet og fred. "Det jeg ser kommer, men som kommer langsomt, er at legfolk involveres mye mer som beslutningstager i forskjellige råd og strukturer," sier Haaland Matlary, som deltok i Den Hellig Stols delgasjon til FNs kvinnekonferanse i Beijing i 1995 og det sosiale toppmøtet i København.

"Kirken har en teologisk kompetanse" som legfolk ikke har, mens legfolk har "ekspertise" på sine arbeidsområder og sitt "dagligliv som kirken ikke har. Men her må kvinner brukes mye mer," mener Haaland Matlary. Som slår et slag for at menn må trå til mer når det gjelder husarbeid og omsorg for barn.

På spørsmål om ikke kirkelige dokumenter om kvinner ofte formidler et slags "madonna-bilde" som ikke helt stemmer med det bilde dagens kvinner har av seg selv, påpeker Haaland Matlary at "også kirken må forstå at dagens kvinner ønsker både å få barn og gjøre karriere". I et brev til verdens kvinner for noen år siden beklaget paven at kvinner er blitt holdt borte fra politikken, profesjonslivet og samfunnslivet. "Så det offisielle synet i kirken er det ikke tvil om," sier Haaland Matlary. "Men ofte så skinner det gjennom at gamle holdninger sitter igjen. Det prøver jeg å gjøre noe med."

Lyst til å lese artiklene i sin helhet samt adskillig attåt, som de 20 sidene som utgjør TENKAT, NUKs blad for tenåringskatolikker? Eller - bare så det også er nevnt! - bli støttemedlem i NUK og motta KU regelmessig?

Kontakt NUK, Akersvn. 16,
0177 Oslo, tel.: 23 21 95 40,
e-mail: ku@nuk.no

P.S. Denne reklamen er produsert uoppfordret, gratis og med glede av St. Olavs redaksjon!

I menneskelighetens navn

"Tall fra Nederland viser at bare seks prosent ber om eutanasi på grunn av smerte," skriver Elisabeth B. Breen, generalsekretær i "For livsrett og mennskeverd" i et innlegg i Vårt Land. "Ensomhet, frykt for å være til byrde eller oppleve 'uverdighet', er hovedårsaken til at nederlandske pasienter ber om eutanasi. Forskning i Nederland, som

har 20 års erfaring med eutanasi, viser altså at det store flertallet egentlig ber om aktiv livshjelp, ikke aktiv dødshjelp.

Derfor bør samfunnet møte bønner om eutanasi med tilbud om lindring og nærvær - eller behandling, der det er mulig. I stedet for å legalisere eutanasi, bør samfunnet spre kunnskap om smertelindring og bygge flere hospice eller sentra for mennesker som

er håpløst syke og døende.

Utvisomt vil livshjelp koste oss mer i kroner og øre og enn den langt billigere 'døds-hjelpen'. (Og blant annet derfor, bør vi være skeptiske hvis eutanasi lanseres som et "helsetilbud" i Norge). Men i menneskelighetens navn bør livshjelpen være verdt det," skriver Breen.

12 Francis McDonagh: Svak demring i Brasil

For et år siden var Brasil truet av økonomisk ruin. Landet overlevde, men de fattige er hardt rammet. Vil neste generasjon av katolske ledere føre tradisjonen fra aktive pådrivere for sosial rettferdighet som Helder Camara og Evaristo Arns videre? "Mange brasilianske biskoper satser i dag heller på karismatiske bevegelser og pop-star-prester," skriver Francis McDonagh i en artikkel i *The Tablet* om hvordan Brasil forbereder seg til landets 500-årsdag.

Med karakteristisk entusiasme deltok Brasil i den verdensomspennende feiringen av det nye årtusen, men for dette største av Sør-Amerikas land var nyttårsfeiringen bare en slags opptakt til mer fest og feiring. Selv det tradisjonelle karnevalet var i år kun en slags prøvesprengning, for den 21. april feirer Brasil "sine 500 år". I 1992 feiret den spansktalende delen av Latin-Amerika de første europeernes ankomst; i år feirer Brasil at det er 500 år siden Pedro Alvarez Cabral's landkjenning i Porto Seguro i år 1500.

Offisiell entusiasme til tross: Etter hvert som 500-årsdagen nærmer seg, er atmosfæren i Brasil snarere preget av lettelse enn overstadig glede - lettelse over at det som for et år siden ble karakterisert som den verste finanskrisen i landets historie, ikke førte til ny omgang med grasserende inflasjon. Takket være den helomvendning regjeringen ble tvunget til å foreta, kunne landet i desember i fjor for første gang siden 1995 notere et overskudd på handelsbalansen. Er dette en demring, er den noe blek.

Det overrasker neppe at den brasilianske regjeringen er heller taus om den katastrofale økonomiske politikken fra juli 1994 til januar 1999. Det bemerkelsesverdige er den store enigheten blant politikere og i media om at den eneste veien fremover for Brasil heter åpne markeder og uinnskrenket flyt av

kapital. En av de få som opponerer mot slik utøylet markedsliberalisme, er økonomen Celso Furtado, som tilhører den eldre generasjon; han kaller seg "en ikke angrende planøkonom" og var en av arkitektene bak Brasils økonomiske vekst på 1950-tallet. I en fersk artikkelsamling med tittelen "Den lange soloppgangen" skriver Furtado: "Ikke på noe punkt i vår historie har avstanden mellom det vi er og det vi håpet å bli, vært større enn nå."

Januar 1999 markerte slutten på *Plano Real*, den økonomiske reorganiseringen som ble satt i gang i juli 1994 av daværende finansminister - i dag president - Fernando Henrique Cardoso. Anført av en ny myntenhet, *real*, lyktes det å bringe den årlige inflasjonen ned fra 3000 prosent til mindre enn ti prosent. Folkets lettelse i den forbindelse kombinert med litt fikling med grunnloven har gitt Cardoso to perioder som Brasils president. Omkostningene ved det hele begynner man først nå å få en viss oversikt over.

Hovedpunktet for *plano real* var å holde den nye valutaen så nær opp til den amerikanske dollaren som mulig, tvinge brasilianske forretningsfolk til å konkurrere med billige importvarer og på den måten holde prisene nede. Omkostningene for økonomien var imidlertid høye. Høye rentesatser kombinert med høye valutakurser førte til nedsatt produksjon og arbeidsløshet.

Noen fakta om Brasil:

- et land på 8.75 millioner km²;
- 162 millioner innbyggere; (verdens 5. folkerikeste land);
- 47% av befolkningen er under 20 år;
- 76% av befolkningen kaller seg katolikker, verdens mest katolske land;
- 1% av landeierne kontrollerer 44% av landområdene;
- etter en smertelig periode med militærdiktatur (1964 til 1985), er Brasil i dag demokrati.

De som opplagt tjente på det hele, var det mindretall av befolkningen som hadde penger til utenlandsreiser og utenlandske luksusprodukter.

Denne kjøpefesten for den øvre middelstand ble flittig fremstilt som tegn på at "nå går det fremover", og den gjorde det mulig for Cardoso å forandre grunnloven og vinne nok en toårsperiode høsten 1998, kort før økonomien brøt sammen. Også mindre uskyl-dige økonomiske aktører kunne innkas-sere sitt, nemlig de med mulighet til billige utenlandslån som så ble investert til høye Brasil-renter for deretter å saltes ned i et eller annet skatteparadis. Midlene til disse transaksjonene kom bl.a. fra *kick-backs* fra privatseringstiltak, "utbytte" fra politisk korrupsjon og smugling av rusmidler. De brasilianske biskopenes *Kommisjon for rettferdighet og fred* fremla nylig en rapport som rommet klar fordømmelse av det "promiskuøse" forhold mellom de øvre lag innen landets økonomiske administrasjon og den private sektor, og i særdeleshet av den ukontrollerte flyt av midler via spesielle særkonti, såkalte CC5-konti.

Oratorium for barmhjertighetens helgen

I anledning Oslo bys tusenårsjubileum ble et oratorium inspirert av legenden om St. Hallvard, byens vernehelgen, nylig fremført i Grønland kirke. "St. Hallvard-litaniet" var bestilt av Kirkeforum for gamle Oslo, der også St. Hallvard katolske menighet er med. Det er komponert av Kjell Mørk Karlsen med tekst av Jan Erik Rekdal, amanuensis ved Universitetet i Oslo i irsk språk og litteratur og med doktorgrad om

irske helgenlegender, og med seks diktsamlinger bak seg.

"Folk flest i vårt protestantiske hjørne av verden har kanskje ikke noe aktivt forhold til helgenfortellinger lenger. Men stoffet lever likevel med oss som vage minner, og blant dagens unge studenter opplever jeg er helt annen interesse for tradisjoner og klassiske emner enn for bare noen få år siden," sier Rekdal til Vårt Land. Bondesønnen Hallvard fra Lier ble drept og senket i

Drammensfjorden da han søkte å redde en gravid kvinne, som ble forfulgt av tre menn for påstått tyveri. Hallvard var "en normbryter som fulgte kjærlighetens logikk og forsøkte å beskytte den svake. Rundt år 1040, da han skal ha levd, var det fortsatt det hedenske ættesamfunns regler øye for øye, tann for tann, som gjaldt. Tusen år er gått, men omsorgen for de svake får stadig mer oppmerksomhet i festtaler enn i praktisk politikk i vår by," sier Rekdal.

Den offisielle versjon dengang da var at den kapitalen som nå ble tilført landet, ikke var "raske penger", men solide investeringer, tegn på tillit. Sannheten kom for en dag mot slutten av 1998 da disse fondene raskt fløt ut igjen: I løpet av noen uker ble landets valutareserver halvert! Og de lånene som så måtte forhandles frem gjennom Det internasjonale pengefondet, fikk Brasils utenlandsgjeld til å overstige nivået fra "det tapet tiåret" 1980 da det ikke var noen økonomisk vekst i det hele tatt. I oktober 1999 var gjelden steget til 237.4 milliarder dollar, en gjeld som kostet 13.5 milliarder i renter i de første 11 månedene av 1999. Selv om arbeidsløsheten langsomt begynner å falle i og omkring Sao Paolo, Brasils økonomiske kraftsentrum, er den fremdeles nesten rekordhøy med hele 17 prosent. Plusser man på det økonomiske regnskapet de tapte arbeidsplassene og konkursrammede bedriftene, er det lett å forstå hvorfor Cardoso nå fremholder at *Plano Real* "snart vil bli sett som noe som hører fantasien til".

Mot denne bakgrunn skulle man tro at inflasjonen var på full fart inn igjen, men det er den ikke. Grunnen er ganske enkelt at folk ikke har penger. Arbeidsløshet og svært så usikre jobber har presset lønningene ned, og reallønnen sank med fem prosent i 1999. I et samfunn med så stor ulikhet som Brasil, har de kutt i offentlige utgifter som Det internasjonale pengefondet påla landet ved forhandlingene i 1999, begynt å tære på infrastruktur og tjenester som allerede i utgangspunktet var skjøre. Det viste seg på dramatisk vis i januar i år da usedvanlig voldsomt regn ødela byer i de sørøstlige delstatene São Paulo, Rio de Janeiro og Minas Geras: Da kom det fram at den føderale regjeringen ikke hadde overført de midlene som var bevilget til flomhindring! Tusenvis av mennesker ble hjemløse, veiforbindelsen mellom økonomiske

sentre ble ødelagt, og helsepersonell klaget over mangel på selv de viktigste legemidler - og alt dette i den rikeste delen av Brasil! Samtidig viste en fersk undersøkelse at 30 prosent av boligene i staten São Paulo ikke holder mål. Og karakteristisk nok: Tilfeller av gul feber rapporteres nå i byer hvor sykdommen ble regnet for utryddet alt på 1940-tallet!

Det er derfor ikke overraskende at det, i tillegg til den offisielle feiringen, også høres kritiske røster som mener 500-årsmarkeringen heller bør brukes til å gjøre opp status, og til å satse på en ny giv for de neste 500-år: "La de neste 500 bli annerledes", er denne alternative kampanjens slagord. Blant forgrunnsfigurene her er representanter for urbefolkningen: Fra alle deler av landet planlegger de å dra til Brasilia og til den offisielle feiringen i Bahia for å kreve de landområdene de ifølge grunnloven har rett til, men som de likevel ikke får adgang til fordi 85 prosent av området det dreier seg om, er invadert av andre og mektigere instanser. Den katolske kirke er her en sterk støttespiller gjennom sitt byrå for urfolksanliggender, CIMI.

Tre måneder etter urfolkets marsj, samles representanter for Brasil basismenigheter i Ilhus; det er den tiende samling siden starten i 1975. Temaet denne gang er "Basismenigheter: Guds folk underveis i 2000 år", og det man håper å oppnå, er en ny giv i det nye årtusen for tradisjonen fra "*option for the poor*", den prioritering av de fattige som først ble satt på dagsordenen av Den brasilianske bispekonferanse ved det skjellsettende møtet i Medellín i 1968. I de senere år har Roma endret sin prioritering, og det brasilianske hierarkiet regner ikke lenger basismenighetene som spydspisser i evangeliseringen: Det som nå prioriteres, er å vinne tilbake de mange som i de senere år har søkt til

ulike pinse-fellesskap. Mange brasilianske biskoper satser derfor på karismatiske bevegelser og en ny generasjon av pop-stjerne-prester med langt mer mediatekke enn basismenighetene og den sosiale utfordring de representerer. Dette skiftet kom klart frem ved en messe i anledning byen São Paulos festdag 25. januar i år: Showets stjerne var dagens religiøse mega-stjerne i Brasil, pater Marcello Rossi.

I 1998 gikk São Paulos erkebiskop, kardinal Evaristo Arns, av for aldersgrensen, og i fjor døde Dom Helder Camara, stifteren av Den brasilianske bispekonferanse (CNBB) - begge deler bidro til at Brasils katolske ledelse har mistet adskillig av sin glans. Joda, CNBBs formann kritiserer fremdeles sosial utelukkelse, men konferansen er ikke lenger den sosiale kraft den engang var. Et arbeidsnotat til konferansens møte i november i fjor formulerte dilemmaet slik: "Kommer kirken til å gå i en slags indre eksil og konsentrere seg om estetisk og emosjonell kommunikasjon, eller kommer den til å være trofast mot sin søken etter en syntese mellom tro og liv, mellom følelse og etikk; trofast mot tanken om et samfunn som er lykkeligere, mer rettferdig, og som inkluderer alle?"

Her kan man trekke paralleller til den lite moteriktige tese som er selve kjernen i Celso Furtados argument, nemlig at "de alvorligste problemene ikke er ikke av økonomisk, men av sosial art og knyttet til maktstrukturer", og at utvikling krever investering i mennesker samt armslag for nasjonal økonomisk autonomi. Brasil med sine naturressurser og sitt store potensiale på det internasjonale marked, skulle ligge godt an for å manøvrere seg frem til en slik posisjon, selv i en globalisert verden. Men *det* krever sans for sosial solidaritet, en kvalitet som tradisjonelt har vært mangelvare hos Brasils herskende elite. ●

14 Brasil - den katolske kirke mellom paljetter og slum

Slik lyder overskriften på et oppslag i det franske katolske ukebladet *Pèlerin Magazine* i anledning 500-markeringen for portugiserens "oppgivelse" av Brasil. "Med sine 162 millioner innbyggere, det store flertall katolikker, representerer Brasil i utgangspunktet et imponerende potensiale for den katolske kirke i det tredje årtusen. Men Brasil er også landet der sektene blomstrer. Hvor ligger fremtiden for den katolske kirke i dette blandingsartenes land? Er det karismatiske pop-prester av typen *Marcello Rossi* som har fremtiden for seg i katolsk sammenheng?" spør bladet.

To ganger om dagen samler den 32-årige Rossi - tidligere gymlærer, i dag prest og stjernen innen Brasils katolske karismatiske fornyelse - messe i en hangar syd for São Paulo. Salen er proppfull, og mengden nærmest koker under hans svært så enkle og lite bibelpregede prekener. "Hvem av dere har dusjet i dag morges?" spør p. Rossi, og tusenvis av armer løfter seg. "Intet bad i verden kan rense oss innvendig," roper Rossi. "La Herren vaske skitten av oss!" Folk synger med begeistring og med hele kroppen. Et rockeband på en balkong akkompagnerer p. Rossi som synger den ene sangen etter den andre fra sine fire CD-er, som forøvrig er solgt i millioner av eksemplarer. Det hører med at Rossi også er opphavsmann til såkalt "aerobics for Gud".

Etter messen veiver folk med alt fra hatter og vannflasker til T-skjorter, og p. Rossi baner seg vei gjennom skogen av armer som trygler om velsignelse, og han velsigner villig vekk. Utenfor hangaren er det mengder av stands som tilbyr T-skjorter med bilder av den Hellige Jomfru eller av Rossi selv, her er hot

dogs og "caps", CD-er og smultbakst. "Jeg kommer hit for å ta imot nåde," forklarer en bankansatt. "Folk med kreft er blitt helbredet her, og arbeidsløse har fått seg ny jobb."

Fra karismatisk begeistring til "konkret" kristendom

Noen tusen kilometer fra hangaren i São Paulo finner vi jesuittpater Alfredo Souza Dorea. Han tilbringer mesteparten av dagen på gaten i Salvador de Bahia hvor han har bygget opp en basismenighet blant lutfattige mennesker i blikkskur og plankeskur. En av mange slike menigheter rundt om i Brasil der legfolk samles om Bibel og bønn for å hente styrke til å takle en hård virkelighet. Det var under militærdiktaturet at de første basismenighetene så dagens lys og bevegelsen raskt blomstret, inspirert av frigjøringssteologene i en tid da kirken var det eneste fristed. I dag finnes det fremdeles mellom 60.000 og 80.000 slike menigheter, som finner håpet i det å søke å leve evangeliet helt konkret her og nå, sammen.

Disse "konkrete" kristne og p. Rossis karismatiske disipler viser to ganske ulike sider ved Brasils katolske

kirke. Ifølge Luiz Alberto Gómez, sosiolog og leder for *Ceris*, Senter for religionsstatistikk og sosial forskning, lever de side om side uten å forstyrre hverandre.

De etablerte reformerte kirker i Brasil på sin side merker utfordringene fra karismatiske pinsekirker av ulike slag. Kanskje det var en av grunnene til at årets fasteaksjon for første gang hadde en økumenisk profil i Brasil, og samlet både katolikker og lutheranere? "Utfordringen fra karismatikerne gjør at de 'klassiske kirkene', katolske som lutherske, føler seg forpliktet til et felles profetisk budskap," mener Armindo Klumb, pastor i den lutherske kirken i Bahia.

"Vi har å gjøre med både karismatiske katolikker og karismatiske protestanter," sier Luiz Gómez Souza. "De har den samme sans for det emosjonelle og understreker det følelsesmessige. De som lar seg rive med, er ikke ute etter å oppdage og utforske troen, de søker svar på sine individuelle behov." Professor Jean Bauzin ved Det katolske universitetet i Salvador de Bahia mener det er de samme motivene som får mennesker til å søke henholdsvis til Rossis messer og til de mange amerikansk-inspirerte pinsemenigheter (noen av dem karakterisert som sekter også av Kirkens Verdensråd): De går dit "for å finne svar på sine behov"; det religiøse liv blir en slags funksjon av den personlige velvære.

Diskutabel teologi

Rossis teologi er imidlertid "svært diskutabel", mener Bauzin. Og det hender Rossi konsekrerer alle hostier foruten den han selv skal ha, allerede dagen før, og ofte begynner han å

med mine lutherske prestekolleger, ville jeg

ikke kunnet være katolsk prest her. Vi tror jo på samme Gud, og da må vi være sammen og vise at vi katolikker og dere lutheranere kan møtes og be sammen. Og så er dette min første menighet. Og om en stund blir jeg alene prest i prestegården på Hamar. Da trenger jeg hjelp fra andre, også lutherske prester. Og heldigvis, det er mange som hjelper meg."

"Er det vanskelig å være prest? " spør

intervjuer. "Dere katolske prester har jo

bundet dere for livet, også til å leve alene."

"Det er dette som er livet mitt," sier pater Robert. Smilet blir alvorlig. "Ingenting i verden er lett. Jeg må omvende meg hver dag, hver dag bestemme meg for å være prest. Det blir vel på mange måter som et ekteskap. Troskapen og kjærligheten må vi bestemme oss for. Men jeg er altså alene. Men ensom er jeg ikke," slutter pater

Trenger "mine lutherske kolleger"

En bekjent har sendt St. Olav noen numre av "Menighetsblad for Romedal og Vallset" med bl.a. et intervju Håkon Dahl hadde med pater Robert Canozo i fjor, før pateren overtok som sogneprest på Hamar. "Pater Robert er glad for sine kolleger på Hedemarken og nevner spesielt pastor Henrik (sognepresten i Romedal)," skriver Dahl. Og pateren selv sier at "uten god kontakt

dele ut nattverden allerede mens man ber Fader Vår. "Han har skapt en slags magi omkring hostien: Man vil se den, røre ved den. Samtidig synger man sanger som ikke har noe med eukaristien å gjøre!" påpeker professor Bauzin

Meningene om p. Rossis virksomhet er delte. Blant de begeistrede finner vi Rossis egen biskop, den klart konservative Dom Fernando Figueira, som til tider opptre på TV sammen med kjendisen Rossi. Den brasilianske bispekonferansen holder seg foreløpig på tilskuerplass, vel vitende om den store mengde katolikker som er lite engasjert i kirken.

Dominikaneren Frei Betto, veteran innen basismenighetsbevegelsen, hører til de mindre begeistrede. I et åpent brev til Rossi skriver Betto at han gleder seg over å se "disse glade skarer", men minnersamtidig om at "det som skal løftes opp og frem, er Jesus og hans budskap: solidaritet, rettferd for de fattige, fordømmelse av urettferdighet, kjærlighet til de marginaliserte . . . Jeg håper vi vil møtes ved visse anledninger, som når man kaster ut husløse, fjerner de jordløse fra de jordfleckene de har okkupert, eller når man stenger sykehusdørene for aidssyke."

Hovedanklagen er: Rossi er overflatisk. "Han kommer aldri inn på vårt sosiale ansvar," sier St. Josephsøster Elenice Buero, som driver psykologisk omsorg for kvinner i samfunnets utkant. "Han setter aldri sine ben i skurene i slummen. Og på TV hvor han er titt og ofte, nevner han aldri den nød og elendighet som rammer to av tre brasilianere. Nettopp det liker maktapparatet, at han tier om slikt. For selv om kirken og staten er adskilt i Brasil, skjer det

intet i politikken uten kirken som pådriver og støtte. Mens frigjørings-teologien retter søkelyset på presserende samfunnsproblemer, er det karismatikernes eteriske lovprisninger, enten de nå kommer fra katolikker eller pinsevenner, som lovprises av politikerne; det er dem mediene fokuserer på," klager sr. Elenice.

Inkulturasjon og pluralisme

Tilbake til jesuittpater Alfredo Souza Dorea i Salvador de Bahia, Brasils "sorteste" by, hvor ca. 80% nedstammer fra afrikanske slaver, slik pateren selv gjør. Størsteparten av dem er katolikker, men praktiserer fremdeles deler av sin afrikanske religionsarv. Pater Alfredo forsøker, i den grad det er mulig innen dagens offisielle rammer, å integrere noe fra disse tradisjonelle religionene i de katolske riter. Og han gleder seg over at afrikanske biskoper har antydning et mulig "bånd" mellom afrikansk anedrykkelse og katolikkens forhold til helgener. Begynnende skritt i retning inkulturasjon?

Som den optimist han er, kaller Alfredo den krisen kirken for tiden lever i, for "en god ting som fremhever pluraliteten innen kirken". Luiz Alberto Gómez deler hans syn: "Som land befinner vi oss på en måte fremdeles på ungdomsstadiet, som USA i det 19. århundre. Det er kilde til en formidabel vitalitet, som man gjenfinner i de temaer som på en måte konstituerer Brasil: karnevalet, fotballen og religionen. Riktignok kan det godt hende at denne manifestasjon av liv ikke vil føre til noe. Men jeg for min del er håpefull!" sier Gómez.

(Artikkelen er noe forkortet)

"Marcello Rossi Superstar"

"Når den karismatiske kjendis-presten Marcello Rossi feirer messe i 'Den bysantiske rosenkrans' helligdom' - en naken fabrikkhall i det sørlige São Paulo - utgjør den tradisjonelle katolske liturgien kun et knapt gjenkjennelig skjelett," skriver den tyske økumeniske ukeavisen *Rheinischer Merkur* (RM) i en rapport om den katolske kirke i Brasil ved landets 500-årsmarkering. "Etter den to timer lange gudstjenesten fremfører Rossi sammen med ti ministre dansen 'Vira de Jesus' og hele hallen hopper med i takt. Etter et ekstranummer tommer Rossi et par botter vann ut over den begeistrede forsamlingen. Den katolske kabel-kanalen overfører disse populære show-messene 'live'; høydepunktene er sanger fra Rossis CD-er, solgt i over fem millioner."

Brasils katolske karismatikere satser, som landets pinsevenner, på moderne massemedier, og p. Rossi, nylig også på Internet, er populær gjest i landets mest kjente TV-show hvor "underholdning, religion og nasjonale undertoner flyter problemfritt over i hverandre", skriver RM. I intervjuer understreker Rossi alltid at har er "prest, ikke TV-stjerne", og at hans messer er et svar på fattigfolks åndelige lengsel, som han mener frigjøringssteologien ikke har innfridd.

Marcello Rossi er omstridt. Den nasjonale prestekommissjon pekte nylig på faren for at Rossi forleder til "flukt fra realitetene", noe som kan svekke innsatsen for "den nødvendige omforming av landets sosiale strukturer"; også banalisering av den "mystiske erfaring" nevnes. Frigjøringssteologen Paulo Suess påpeker, ifølge RM, at "den korsfestede er fullstendig fraværende ved Rossis arrangementer," mens den progressive biskop Demétrio Valentini er mer positiv: "Vi godtar karismatikere for å vise at kirke også har med glede å gjøre, men den må kombineres med sosialt engasjement."

Fåtall imot friere pornolov
Bare 15 av 120 høringsinstanser går imot friere pornolov, og det er nesten bare kristne organisasjoner som protesterer, melder Vårt Land. Kommisjonen vil tillate bilder, film og skildringer av «normal sex» mellom voksne mennesker, men kombinert med et utstillingsforbud for porno. Statens Filmtilsyn, som i dag har ansvaret for forhånds-

kontroll av film, mener begrepet "normal sex" er ubrukkelig og foreslår et unntak for "kjønnslige skildringer som har et klart kunstnerisk formål". Filmtilsynet mener det i all hovedsak er kurant å skille kunst fra porno.

Institutt for Kristen Oppseding mener sensuren bør beholdes; rikelig forskning dokumenterer skadeeffekten av porno.

Menighetsfakultetet er bekymret for den virkning en liberalisering kan få for barn; Norsk Luthersk Misjonsamband mener det ikke er norsk lovs oppgave å verne om en industri som "tjener millioner på å nedverdige kvinner og bryte ned familieband"; Det Norske Baptistsamfunn er sjokkert over hva TV viser i ytringsfrihetens navn og beklager en evt. liberalisering.

Sr. Remigia Becking in memoriam

F. 19.02.15 i Liedern/Bocholt, Tyskland
D. 05.04.00 i Oslo
Gravlagt 12.04.00 på Grefsen kirkegård, Oslo

21 år gammel inntrådte sr. Remigia hos St. Josephsøstrene i Albachten, Tyskland; etter noen måneder fortsatte hun sitt postulat på Vor Frue Villa i Oslo. Hun avla sine første løfter 15.08.38; fire år senere avla hun de evige løfter på St. Josephs Institutt, Oslo. I 1945 hadde hun den glede at også hennes yngre søster sluttet seg til St. Josephsøstrene - sr. Crescentia tilhører i dag vår kommunitet på Nesøya.

Som ung søster startet sr. Remigia sitt virke ved St. Josephs Hospital i Fredrikstad i 1938 hvor hun fikk opplæring i alt som hører inn under en oldfrues arbeidsområder, og hun ble snart meget dyktig. Etter ca. et år ble hun bedt om å flytte til Halden for å overta ansvaret for alt stell av tøy - vasking, stryking og søm - ved vårt sykehus der. Hun var alltid meget arbeidsom og flittig, og meget rask i alt hun gjorde.

Sr. Remigia var i Halden fra 1939 til 1973. Det var vanskelige år for de fleste av våre hospitaler, også for hospitalet i Halden, som slet med en anstrengt økonomi som kun i liten grad tillot å avsette lønn til ansatte. I svært mange år var vi derfor avhengig av våre egne søstres vederlagsfrie innsats: Uten den ville vi ikke vært i stand til å oppretthold driften ved flere av våre hospitaler. Sr. Remigia var derfor meget velkommen ved St. Josephs

Hospital i alle disse årene, hvor hun snart ble en av de bærende krefter. Ved sin store innsatsvilje og også interesse for mange praktiske gjøremål ble hun betrodd stadig flere oppgaver. Hun var alltid beredt til å hjelpe der det trengtes. Hun hadde også god kjennskap til hagestell, noe som kom godt med all den stund sykehuset dyrket det meste av sine grønnsaker selv på den tiden.

I tillegg til alle de praktiske gjøremål ved hospitalet, hadde sr. Remigia også en god del sosiale kontakter. Hun var bl.a. meget engasjert i menighetslivet, sang i sangkoret, deltok i menighetens arrangementer og besøkte flere av menighetens medlemmer i deres hjem. Oppstod det sykdom i familiene, trådte hun villig til som husmorvikar. Den dag i dag er det en god del haldensere som husker sr. Remigia som en meget allsidig, tjenestevillig og vennlig St. Josephsøster.

I 1973 flyttet sr. Remigia til St. Josephsøstrenes Hjem på Grefsen, som snart skulle omgjøres til et hjem kun

for våre egne søstre. Med sine mange ferdigheter og sin tjenestevillighet bidro sr. Remigia til at overgangen fra å være et sted for pasienter fra Vor Frue Hospital til å være et sted hvor våre egne søstre kunne trives og pleies, skjedde uten for store praktiske problemer. Hun trivdes med å ha mye å gjøre. Også på Grefsen tok hun seg av alt stell av tøy. Hun likte også å arbeide i haven og var dertil usedvanlig flink til å strikke og brodere. I sin fritid likte hun å lytte til musikk.

I 1990-årene begynte hennes krefter å avta, og litt etter litt måtte hun overlate de mange oppgavene til andre - en vanskelig og lang prosess for henne. I tillegg led hun meget over at hun mistet evne til å tale. Det siste året kunne hun i det hele tatt ikke tale mer. Vi hadde det sterke inntrykk at hun hørte og forsto alt vi sa, men var ute av stand til å svare oss. Dette var meget vanskelig for henne å godta; imidlertid ble hennes kroppsspråk meget talende etterhvert. De siste 2-3 årene var hun pasient på vår pleieavdeling. Alle vi som hadde kjent henne som et meget aktivt menneske gjennom mange år, så en forandring hos henne. Hun viste oss at det går an å falle til ro selv etter et meget virksomt liv, og at det går an å hengi seg i sine lidelser til Gud, til Skaperen, selv etter noen års kamp.

Når vi nå ser tilbake på sr. Remigias liv som St. Josephsøster, ser vi at hun levde sitt liv i en stor hengivelse til Gud. Hennes trofasthet i bønningen og hennes betydelige arbeidsinnsats både for vår kongregasjon og for Kirken i Norge bevitner dette. Sammen med henne kan vi si med Kristus: "Slaktoffer og gaveoffer ville du ikke ha, men et legeme formet du for meg, brennoffer og syndoffer ønsket du ikke. Da sa jeg: Her er jeg, for å gjøre din vilje, Gud." (Hebr. 10,6-7).

ST. JOSEPHSØSTRENE

St. Josephsøstrene: ny generalpriorinne betyr ny rektor

I begynnelsen av mai var det valg på ny forstanderinne for St. Josephsøstrenes norske provins: Valget falt på sr. Marie-Kristin Riosianu; 11. juni avløser hun nåværende provinzialforstanderinne, sr. Andrea. Som mange vil vite, har sr. Marie-Kristin i de senere år vært rektor ved St. Sunniva skole, som nå må se seg om etter ny rektor. Om sin egen situasjon sier en travel sr. Marie-Kristin til St. Olav: "Jeg ser det som et kall å ta imot et slikt valg."

Skarpt fra Zimbabwes biskoper

"Som kirke går vi inn rettferd og gode kår for alle," skriver erkebiskop Pius Ncube av Bulawayo, Zimbabwe, i en uttalelse i forbindelse med den voldelige okkupasjonen av hvite storbondeers eiendommer som president Mugabe støtter. Brevet oppfordrer til toleranse, men kritiserer sterkt landets korrupte og lovløse regime, en kritikk kirken også tidligere har gitt uttrykk for.

"Vi anerkjenner folkets behov for land,"

heter det i brevet, "men fordeling av jord må skje i lovlige og ordnede former". Her har regjeringen selv syndet grovt, bl.a. er "270 gårder regulert for jordfordeling solgt til spotpris til offentlige tjenestemenn." Brevet siterer president Mubagas egne ord for 20 år siden: "Vi fordømmer på det sterkeste all rasisme og enhver oppfordring til hat mellom raser. . ." Brevet oppfordrer regjeringen til å "sørge for rettferd, orden og fred i vårt land".

THE TABLET

Mette Nygård: Fra hjerte til hjerte

17

På slutten av fjoråret utkom en vakker bok på Emilia forlag. Den fyller en dobbelt funksjon som avskjedsgave for det utgående tusenåret og som en glederik velkomst til alle for det nye. Boken heter *Fra hjertet*. Tanker rundt et tideverv og er skrevet av den meget avholdte sogneprest og kulturformidler i Kampen kirke i Oslo, Kirsti Aasen.

Boken er ikke stor i omfang, knapt 130 sider, men har et vingspenn som favner fra østkirken til Grundtvig, fra Undset til Hans Børli til Dostojevski og Solsjenitsyn, fra Kampen og Vingelen i Østerdalen til Venezia, "møtestedet mellom Øst og Vest". Gjennomgangsstemaet i boken er pilegrimsvandringen; ikke bare den nyoppdagede "ytre" pilegrimsvandring til samtidens trosfremmede mennesker som oppsøker de gamle stiene til Nidaros og Santiago, men også den "indre" pilegrimsvandringen gjennom livet, menneskets vei mot Gud.

Boken består av kloke refleksjoner over dagsaktuelle emner, med tilbakeblikk - uten nostalgisk sentimentalitet - på ting om er gått tapt i den moderne travelheten, som å lære seg salmevers utenat, som kan tjene som sjeleniste i trengselstider, tid til å lytte, tid til å delta i hverandres liv - til sider av dagens samfunn som styrker det mellommenneskelige samværet. Her har Kirsti Aasen selv gjort en enestående innsats som brobygger til dem som føler seg utenfor kirken gjennom kulturkveldene hun har tatt initiativ til i Kampen kirke, med lyrikkopplesninger, konserter, ikonutstillinger, for bare å nevne noe. Det er

handlinger som er kommet fra hjertet, og som varmer når de springer ut av en statskirke som ikke har vært spesielt kjent for sitt kulturengasjement tidligere.

"Mens mange i kristen-Norge er opptatt av å vokte forkynnelsen og dele ut karakterer alt etter hvilken trend eller trosoppfatning de selv representerer, er Jesus en vokter av jordsmonnet som budskapet blir sådd i. Han er opptatt av at det som blir sagt, har klangbunn i menneskers erfaringer, at de treffer oss

hjemme," skriver Kirsti Aasen et sted. Ordene fungerer som en programerklæring for hennes eget virke som sogneprest. Gjennom hele boken sanser man hennes kjærlighet til sine medmennesker og hennes livsbejaende, åpne holdning til det samfunnet hun lever i.

Bokomslaget fremstiller Guds mor av Vladimir, et ikon fra det 12. århundre. Det er forfatterens hyllest til Østkirken, som "legger vekt på livet og mysteriet mer enn på de rette formuleringene, slik Grundtvig også gjorde". Torstein Tollefsen, universitetslektor og medlem av Hellige Nikolai ortodokse menighet, har skrevet det fine etterordet.

Et viktig bidrag til norsk religiøs litteratur.

Kirsti Aasen:

Fra hjertet.

Tanker ved et tideverv.

Emilia forlag, Oslo 1999

Ekstra sus årets St. Hallvard-festival
"Legenden om St. Hallvard er den vakreste av våre helgenlegender," sa Lars Roar Langslet ved åpningen av årets St. Hallvard festival, en kulturfestival med religiøse over- og undertoner, arrangert av St. Hallvard menighet, Oslo, gjennom flere år. Langslet fremhevet at middelalderens lysende unge Hallvard, som led martyrdøden da han forsvarte en vergeløs, gravid tjenestekvinne, "gikk godt i tospann med vår

tids fransiskanere i St. Hallvard-klosteret på Enerhaugen": Innsats for samfunnets utstøtte og vergeløse har i alle år vært en viktig side ved deres virke.

Det var litt ekstra sus over av årets festival: Oslo by, som har St. Hallvard som vernehelgen, feirer 1000-årsjubileum i år. Og i sin preken under messen som innledet festivalen, minnet Anne-Berit Hagen, kapellan i Gamlebyen menighet, om at utgravninger

ved ruinene av den gamle Klemens-kirken har avdekket gamle graver som viser at alt for 1000 år siden bodde det kristne mennesker i det som i dag er "Gamlebyen". St. Hallvard-veteran Peggy Bruce trakk frem et annet lite poeng da hun ønsket velkommen til åpningen av festivalen: St. Hallvard menighet - "Oslos østkant-menighet" - fyller også litt runde år i år: riktignok ikke 1000, som byen, men 110.

Leserbrev:

Demonstrativ lydighet mot samvittigheten

Jeg ser i St. Olavs påskenummer at en østerriksk luthersk biskop stiller seg kritisk til at troende forsøker å fremtvinge interkommunion "nedenfra" uten den kirkelige enhet. Jeg er glad han finner det betimelig med en slik advarsel - det viser at interkommunion er mer utbredt enn jeg har trodd. Biskopen skriver at han har forståelse for det han kaller "ulydighet" på grasrota, og det er også gledelig at han på den måten erkjenner eksistensen av noe som er et aktuelt problem for mange troende.

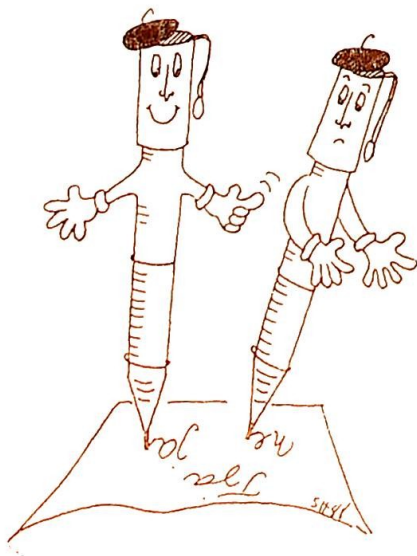
Men hvorfor betrakter han oss legfolk som noe "nedenfra"? Er det ikke oss som utgjør Kirken like meget som presteskaper? Og er ikke de, i denne sammenhengen, å betrakte ikke bare som Herrens, mens som våre tjenere?

Jeg er enig i at plassen foran alteret ikke er stedet for stridbare demonstrasjoner. Det eneste vi demonstrerer før vi mottar Kristi legeme og blod, er vår uverdighet, og det gjør vi ved å la en ikke-romersk okkupasjonsoffiser få siste ordet før vi går frem: "Herre, jeg er ikke verdig at du går inn under mitt tak, men si bare ett ord, så blir min sjel helbredet."

Ved økumeniske gudstjenester skjer det noen ganger at en luthersk og en katolsk prest står sammen ved alteret i fullt ornat og gir hverandre velsignelsen. Hadde det vært så galt om de da også hadde gitt hverandre kommunion? Jeg kan forstå innvendingene hos dem som vil oppfatte dette som en demonstrasjon av ulydighet, men jeg ser også symbolverdien av å demonstrere utålmodighet. Som er noe helt annet. Og jeg tror mange har mistet tålmodigheten de engang måtte ha hatt, fordi de som nå er pinlig tålmodige, er teologene. De som ifølge Bonaventura skal forsøke å forklare det troen vet.

Vi er kommet en lang vei siden de dager da en katolikk ikke fikk lov å be Fader Vår sammen med ikke-katolske troende, men vi er ikke fremme før vi deler nattverden. Heldigvis er det flere som gjør det, ikke for å demonstrere sin ulydighet, men for å være lydige mot sin samvittighet.

Per Bang

Pavelig ufeilbarlighet - et hinder for enheten

Pavens ufeilbarlighet og Roma-biskopens krav på jurisdiksjonsprimat over kirken verden over er de to største hindre i den økumeniske prosess. Slik kan man kort oppsummere et to-dagers symposium i slutten av mars i Innsbruck, Østerrike, om Petersemet, melder The Tablet. Symposiet, som hadde samlet både biskoper, andre kirkeledere og prominente teologer, tok sitt utgangspunkt i encyklikaen *Ut unum sint* fra 1994, hvor paven oppfordret andre kirker til å hjelpe ham med å finne ut hvordan Petersemet bør utformes slik at det kan tjene enheten mellom de kristne.

Noen av deltagerne på symposiet kunne godta det universelle primatet forutsatt at det kobles til den biskopelige kollegialiteten, og at paven selv verken ses som ufeilbarlig eller den som har det siste ord; andre mente at Peters-embedet i seg selv var selve hovedhindringen for kristen enhet. Lederen for den ortodokse kirke i Østerrike, metropolitt Michael Stai-kos, så måten Peters-embedet er blitt utøvet på siden Det 1. Vatikankonsil, er det sentrale problemet i forholdet mellom den romersk-katolske og de ortodokse kirker. Den ortodokse kirke kan godta en pave som er den første blant likemenn, men det er noe helt annet enn en pave som er "over andre biskoper".

Også biskop Herwig Sturm, leder for Den lutherske kirke i Østerrike, mente pavens stilling som en hovedhindring i den økumeniske batten: nettopp det embedet som ifølge katolsk lære, skulle synliggjøre enheten,

Mariagården innviet

"Mariagården" heter Oslo Katolske Bispedømmes nybygg som ble innviet av biskop Gerhard Schwenzer 12. april i år. Det ligger litt overfor St. Olav domkirke og Bispegården, vegg i vegg med St. Olav bokhandel. Et duegrått bygg med beskjedne etasjer mot Akersveien, men som graver seg nok en etasje innover og nedover samt omfatter et tilbaketrukket "tårn" med tre leiligheter for prester. På midten av 1990-

tallet ble det klart at både bispedømmet og St. Olav menighet trengte mere plass. Det nye huset inneholder rommelig menighetsal, flere møterom og kontorplass for de nasjonale sjelesørgere, Norges Unge Katolikker, Katekistisk Senter (med bibliotek) og tidsskriftet St. Olav.

Uten raus støtte, hele 17 millioner kroner, fra tyske trosfeller ville dette byggeprosjektet med en prislapp på oppimot 30 millioner vært umulig, sa kansellist Ulrik

Sverdrup-Thygeson ved innvielsesfesten. Arkitekt for bygget er polskfødte Marcih Boguslawski i firmaet H.R.T.B Arkitekter. Han har bl.a. har latt seg inspirere av gammel Christiania-arkitektur, men i Akersveien 16 er "gårdsrommet" blitt et overdekket rom med glasskuppel, og "svalgangene" har glassvegger. Et lyst og luftig bygg som en glad biskop Schwenzer inviterte ansatte og frivillige til å fylle på tjenlig vis, "som jeg er sikker på dere vil gjøre".

står i veien for kristen enhet, understreket Sturm. Som fikk sterk støtte for sitt synspunkt fra lederen for Østerrikes metodister, superintendent Helmut Nausner.

Biskop Walter Kaspar, siden i fjor sekretær for Det pavelige råd for fremme av kristen enhet, fremholdt av pavens primat var det mest brennende, men også det besværligste økumeniske spørsmålet. Og det er lite håp om en rask løsning: Det trengs tålmodig og langtrukken dialog "gjennom hundre år og vel så det", mente Kaspar. Samtidig understreket han at "vi må være svært takknemlige for "at de første skritt er tatt. Han oppfordret forøvrig til "gjensyn" og "ny mottagelse" av Det 1. Vatikankonsil og minnet om at biskopene dengang hadde vært svært "på defensiven" mot gallikanisme og rasjonalisme, og at konsilet var blitt avbrudt før det tiden. Den anglikanske kirke var ikke representert ved symposiet, men ifølge Kaspar er dialogen mellom anglikanere og katolikker om autoritetsspørsmålet kommet lenger enn dialogen med andre kirkesamfunn. I det siste fellesdokumentet fra den anglo-romersk-katolske dialog, *The Gift and Authority*, heter det at "rett utøvd autoritet er en Guds gave", og at primatet er "en gave som bør deles" - ifølge Walter Kaspar positive og håpefulle ord selv om de kanskje er "noe idealiserte".

Til tross for spørsmålet om ordinasjon av kvinner og det faktum at det innen det anglikanske fellesskap er uenighet på visse punkter, sa Kaspar at han er optimistisk. Han ser frem til et møte i Toronto i nær fremtid hvor anglikanere og katolikker skal diskutere hva man kan lære av å leve og arbeide sammen, siden også det er en læringsprosess og et skritt på vei mot enheten.

New Yorks erkebiskop er død

Erkebiskopen av New York, kardinal John O'Connor er død, 80 år gammel. Med ham er kampglad konservativ stemme innen amerikansk samfunns- og kirkeliv stilnet. Han var mot mye av "strømmen" i sitt århundre: mot kunstig prevensjon, mot abort, mot homoseksualitet, mot ordinasjon av kvinner - men for Vietnamkrigen. Men læremessig fasthet gikk hånd i hånd med omsorg for dem som kom til kort overfor prinsippene og livet generelt. Han tordnet mot homoseksualitet, men arbeidet i det stille ved et hospice for aids-pasienter.

Enkle oppvekstkår i Philadelphia preget ham for livet. Da han fikk vite hva nye pontifikalier kan koste en nyslått erkebiskop, ga han rask instruks om at forgjengerens skulle sys om! Og det hendte han spøkte med at drømte at han, arbeidersonnen, ble kastet ut av den biskoppelige residens på den fasjonable delen av Fifth Avenue! Fattigfolks sak lå ham på hjerte; han var ivrig fagforenings-tilhenger.

O'Connor ble ordinert til prest i 1945, så fulgte studier i klinisk psykologi og statsvitenskap og doktorgrad ved jesuittenes Georgetown University. Da Koreakrigen brøt ut, ble han militærprest; han gikk av med kontreadmirals rang etter 27 års tjeneste. I 1983 ble han biskop av Scranton, Pennsylvania, og ble raskt og vedvarende involvert i politiske kontroverser. I 1983 utnevnte pave Johannes Paul II ham til erkebiskop av New York. Han fant raskt sin stil: Vil man bli hørt i denne støyende

St. Patricks Cathedral i januar 2000: Den 80-årige kardinal O'Connor nyter menighetens "happy birthday".

byen, må man si fra, og det gjorde O'Connor, bl.a. under de ukentlige pressekonferanser etter søndagens høymesse. Dempet diplomati var ikke hans stil. Oppslutningen om hans hverdagsmesser i St. Patrick's Cathedral var legendarisk. Han hadde i alle år nær kontakt med pave Johannes Paul II; det het seg at få USA-biskoper ble utnevnt uten bereftende nikk fra O'Connor.

Han mildnet etterhvert. Da kreften rammet, hadde han alt sluttet fred med mang en meningsmotstander. Nå undret han: Skulle han fart mer skånstomt frem, eller ganske enkelt holdt munn om mangt?. Sitt irske varemerke - humoren og glimtet i øyet - beholdt han til det siste. Undertegnede var i St. Patricks Cathedral den februarsøndagen i år da han var tilbake etter nok et sykehusopphold. Smil og klapping. Han satt under det meste av messen, strevde med å få tungen med under prekenen. Men slo til på slutten av messen: "Onde tunger her i menigheten sier" - lang kunstpause - "at håret mitt er begynt å vokse innover!" Smil og vennlig latter i benkene. "Dere får nok ikke se mer til det i dette liv!" Og så - før han lyser velsignelsen: "Det blir nok snart alvor med tvangsflyttingen." Den 4. mai kom ordren. UKJ

Pavens bønneintensjoner i juni

At Kristus, som tilbes i eukaristien, må bli livets brød som i økende grad mottas til frelse for verden.

At Kinas prester, ordensfolk og legfolk må bli vitnesbyrd for en apostolisk og katolsk ånd.

Brasil: anger over "synd og feil"
Katolske ledere i Brasil har bedt om unnskyldning for "synd og feil" som geistligheten har pådratt seg opp gjennom historien under sitt arbeid for å kristne landet. Unnskyldningen ble lest opp under en messe til minne om at det i disse dager er 500 år siden portugisiske oppdagere landet i Brasil, og portugisiske misjonærer begynte evangeliseringen av det land som i dag er

20 Michael McGregor ocso: Pinsetanker fra en klosterbror

Det er nå litt over et år siden cisterciensisk *klosterliv* kom tilbake til Norge igjen etter nesten 500 års fravær; de første cisterciensere i Norge etter reformasjonen, biskop John W. Gran og eneboeren broder Robert Anderson, kom på 1960-tallet til henholdsvis Oslo og Telemark. Å komme hit til Tautra har på mange måter følt som en naturlig hjemkomst - som å vende tilbake til et kjent og kjært sted, et sted hvor man umiddelbart føler at her hører man til, her er hjemme, her er fred.

Ruinene ved østenden av denne lille øya er en stadig påminnelse om at her har klosterfolk bodd og arbeidet, bedt og blitt stedt til hvile i tidligere tider. Fra tidlig 1200-tall til tidlig 1500-tall blomstret cistercienserklosteret på Tautra, og ånden og bønnene fra dengang henger liksom igjen og gjør stedet spesielt og ærverdig. Selv om dagens Tautra med sin stille skjønnhet og sjarm stemmer heller dårlig med det ville, primitive og ensomme sted øya var da middelalderens cisterciensere slo seg ned her, har stedet fremdeles kvaliteter som innbyr til den stille, enkle rytme med bønn, arbeid, "lectio divina" og kontemplasjon som er så vesentlig for sunt cisterciensisk klosterliv. Siden vår ankomst i fjor har det vært så mange besøkende som har interessert seg for og lurt på vår livsform, at det kan være nyttig å forklare litt om hva vi gjør, og hvorfor.

Michael McGregor - irlender, cisterciensermunk og prest for nonnene i Maria-klosteret på Tautra i Trondheimsfjorden, er årets pinseskribent, på oppfordring fra St. Olav.

Reformasjonen gjorde slutt på klosterlivet i Norge, og dets gjenetablering i vår tid er en slags gjenfødelse, eller skal vi kalle det en "oppstandelse", som selvsagt vakte interesse. I denne fagre påsketid med vår og fornyelse på alle kanter, må ordet for glede og feiring utvilsomt være "alleluja". Det var den hellige Augustin som erklærte at "vi er påskens folk, og alleluja er vår sang". Den sangen har lydt opp gjennom århundrene som et motiv for denne Åndens tid, men den har også fortalt oss hvem vi er, hva Gud har gjort for oss, og hvilken glede som følgelig bor i oss.

Hva driver munk og nonne med - og hvorfor? spør mange. "Personifiserer" man disse spørsmålene, oppdager man raskt at de er evige, filosofiske spørsmål med aner tilbake til bevissthetens og selvbevissthetens begynnelse. Hva er meningen med livet, eller, som jeg gjerne sier, "gode Gud, hva dreier det seg egentlig om"? Hva er glede, og hvor finner man den? Fra den kristne tradisjon vet vi at også ørkenfedrene stilte disse spørsmålene og søkte svaret i den livsform de valgte. Noen århundrer før ørkenfedrene, stilte Jesus i grunnen det samme spørsmålet til folk i forbindelse med Johannes Døperen: "Hva gikk dere ut i ørkenen for å se?" (Luk 7,24).

Et årtusen og vel så det senere stiller den hellige Bernard det samme spørsmålet: "Ad quid venisti, Bernard?" (Hvorfor er du her, Bernard?) Er det noen mening med livet ditt? Fokuserer du på det som virkelig teller? Har du din integritet i behold? Og gir dette livet - vanskeligheter og endog motsigelser til tross - passende mål av glede, tilfredsstillelse (også

innen ordenslivet må man vel kunne snakke om "job satisfaction" og "feel good factor"!)) . . . og så videre. Spørsmålene er mange!

Det grunnleggende, offisielle svaret på "hva gjør kontemplative klosterfolk?" er at de vier seg til å lovprise Gud ved et liv som stort sett leves skjult i et kloster, og at de, hvis de er cisterciensere, følger klosterregelen til den hellige Benedikt av Nursia. En stor del av tiden tilbringer de i ensomhet og stillhet, i flittig bønn og glad bot, en ydmyk og edel tjeneste for den guddommelige majestet.

Benedikt gir oss et annet svar når han i prologen til sin "Regel" sier at det dreier seg om "en skole i Herrens tjeneste"; at klosteret er et sted hvor munkene både lærer *hvordan* de skal tjene Herren og også *setter læren ut i livet*. Teori og praksis går hånd i hånd. Underforstått: Klosteret er en skole hvor Kristus fortsatt underviser sine disipler i dåpens lære om å unngå synd, og viser dem veien til det evige livs glede.

Et annet svar på spørsmålet er at kontemplative klosterfolk er blitt utvalgt eller kalt - av grunner som ofte er skjult for den enkelte selv - til å være et vitnesbyrd om verdier som peker ut over livet her og nå. Om dette lyder litt storslått og livsfjernt, er virkeligheten ganske annerledes. Det betyr ganske enkelt at klosterfolk prøver å leve Kristi lære gjennom et enkelt og høyst alminnelig liv, hvor de ofte må kjempe med hangen til synd og lære å begrense, disiplinere og kontrollere egenkjærligheten i alle dens mange, ofte subtile former. Man må ikke se på klosterfolk som en spesiell art mennesker med større kapasitet enn alle andre. Sannheten er at munk og nonne, som de Kristi

verdens mest "katolske" nasjon, om man går etter dåpsattesten.

Rundt 50.000 mennesker var med på messefeiringen i Coroa Vermelha hvor 300 biskoper konselebrerte. Blant deltakerne i messen var også kardinal Angelo Sodano, leder for Vatikanets statssekretariat, og Nobelprisvinneren biskop Carlos Belo fra Øst-Timor.

THE TABLET

Pavens bønneintensjoner for juli:

At troende fra forskjellige religioner må vokse i gjensidig respekt og samarbeide for fred i verden.

At alle som lider under sykdom og ensomhet, må knytte sin smerte til Kristus til frelse for verden.

etterfølgere og disipler de prøver å være, lever i full solidaritet med alle andre kristne som strever og lider seg gjennom dagliglivets utfordringer.

For å si det litt mindre høytidelig, men kanskje litt mere fromt: Det er munkens/nonnens brennende håp at de etter et kort eller langt liv, avhengig av Guds vilje, ved den Hellige Ånd er blitt kvitt alt - eller nesten alt - det som ikke er deres egentlige jeg, og står frem som ekte personer for den levende Gud; at de ved Guds nåde og den Hellige Ånds virke har lært noe om Guds betingelsesløse, altomfattende kjærlighet for alle sine skapninger. Lært ikke bare å tro, men å erfare gleden ved å være elsket uten reservasjoner, en glede bare den Hellige Ånd kan gi.

Benedikt er ingen karismatiker i moderne forstand, selv om "karisma", sansen for det hellige, det inspirerte, gjennomsyrrer alt han skriver. Hans Regel, som skriver seg fra det 6. århundre, er full av referanser både til det gamle og det nye testamente samt direkte og indirekte sitater fra ørkenfedrene og andre gamle verk. Riktignok nevner ikke Benedikt den Hellige Ånd særlig ofte, men når han gjør det, kommer det klart frem at den Hellige Ånds plass og rolle er av avgjørende betydning for munken. I et av sine mørkeste kapitler, *De quadragesimae observatio*ne, (Om overholdelse av fasten), hvor han skriver at munkens liv bør være som en kontinuerlig fastetid, gir han også klar beskjed om at alle oppofrelser må utføres *med den Hellige Ånds glede* (1 Tess 1,6) og "med blikket rettet mot den hellige påske, fylt av glede og åndelig lengsel". I Prologen oppfordres nykom-

meren i klosteret til å lytte nøye med hjertets øre, til hva Ånden sier (2:7). De første cisterciensere la stor vekt på denne læren og anså Regelen som et kompendium av evangeliet, skrevet av en mann som under den Hellige Ånds ledelse skulle åpenbare Kristi lære for dem som er kalt til klosterliv.

Et av klosterlivets store temaer er *higen etter Gud*, et tema det er skrevet mye om. Hos Benedikt knyttes det til den Hellige Ånds virke i vårt indre, den samme Hellige Ånd som er blitt gitt oss i hjertet, og som gjør at vi kan si "Abba, Far" (Rom 8,15). I det lengste og kanskje det viktigste kapitlet i Regelen - det som handler om ydmykhet - sier Benedikt at om munken er tro mot sitt livsvalg, vil han/hun komme til å elske Gud med en kjærlighet som er fullkommen og fri for all frykt. Og denne renselse fra laster og synd skyldes den Hellige Ånds virke (7:70).

Det er viktig å understreke at kontemplative klosterfolk først og fremst er kristne som helhjertet går inn for fullt ut å virkeliggjøre alt hva dåpen innebærer. Av egen erfaring vet vi at det makter vi ikke på egenhånd. Vi tror også at Gud ikke lar oss alene ("Jeg lar dere ikke farløse tilbake. Jeg kommer til dere igjen" (Joh 14,18)). Før han døde, lovet Kristus at hans Ånd, Trøsteren, skulle være med oss på ferden gjennom livet. I sine siste ord til disiplene forsikret Herren dem om at de skulle motta den Hellige Ånd, som skulle gjøre dem i stand til å utføre sitt oppdrag og vitne om ham.

I ukene som er gått siden påske, har

vi, fylt av glede, feiret Kristi oppstandelse, og vi er blitt minnet om de mange gangene han viste seg for sine apostler. Til tider brant våre hjerter i oss, og vi ble fylt av trøst, tillit, indre fred og styrke. Nå når pinsen nærmer seg, blir vi igjen minnet om på hvor dramatisk vis den Hellige Ånd kom ned over apostlene i form av voldsom vind og tunger av ild. Men det viktigste er den virkning den Hellige Ånd hadde på disiplene. Deres liv ble forandret på overraskende vis etterhvert som Ånden drev dem til å være seg selv på sitt beste. Forsiktighet og enstelse ble kastet overbord, og uten frykt dro de ut for forkynne Guds glade budskap og sin skinnende tro på den korsfestede Kristus.

Klosterlivet er en privilegert måte å følge Kristus og hans lære på. Men det er ikke uten de prøvelser og kors, vanskeligheter og skuffelser som inngår i ethvert "leveverdig" kristenliv. Klosterlivet er ganske enkelt en måte å leve kristenlivet på. Og som enhver annen engasjert kristen, oppfordrer munk og nonne, ved bønn og annet som hører klosterlivet til, den Hellige Ånd til her og nå å gjøre det Ånden gjorde for 2000 år siden: forandre oss, fornye oss, vekke oss fra vår selvgodhet, rykke oss ut av middel-mådigheten, få kjærlighet, glede, fred, tålmodighet, vennlighet, godhet, sannferdighet, ømhet og selvbeher-skelse til å blomstre i vårt liv (Gal 5,22-23).

Når det nå går mot pinsetider, takker vi Gud for den Hellige Ånds gave, som på talløse måter og i det skjulte virker i oss for å gjøre troen dypere, gi oss styrke og inspirasjon og fornye vårt liv.

(Oversettelse UKJ)

NB!

I forbindelse med flytting nylig til Akersvn. 16,
har St. Olavs redaksjon igjen fått nytt telefonnummer -
håpet om å få beholde det gamle nummeret, brast!

Det nye telefonnummeret er: 23 21 95 48

Samtidig får bladet felles faxnummer
med NUK og Kateketisk Senter: 23 21 95 43

Vennligst meld
adresseforandring
til

St. Olavs ekspedisjon,
Akersvn. 5, 0177 Oslo

Tlf.: 23 21 95 00

22

Liturgisk kalender

MAI

- Tor 25 (Den hellige Beda den irverdige)
(Den hellige Gregor VII) (Den
hellige Maria Magdalena
de'Pazzi) Apg 15,7-21; Joh
15,9-11
- Fre 26 Den hellige Filip Neri. Apg
15,22-31; Joh 15,12-17
- Lør 27 (Den hellige Augustin av Can-
terbury) Apg 16,1-10; Joh
15,18-21
I Tromsø stift: årsdag for bispe-
vigselen.
Tidebønn for uke 2
- SØN 28 6. SØNDAG I PÅSKETIDEN.
Apg 10,25-26.34-35.44-48; 1
Joh 4,7-10; Joh 15,9-17
- Man 29 Apg 16,11-15; Joh 15,26-16,4a
- Tir 30 Apg 16,22-34; Joh 16,5-11
- Ons 31 JOMFRU MARIAS GJESTING
HOS ELISABETH. Sef 3,14-
18a eller Rom 12,9-16b; Luk
1,39-56

JUNI

- Tor 1 KRISTI HIMMELFART. Apg
1,1-11; Ef 1.17-23 (eller Ef 4,1-
13); Mark 16,15-20
- Fre 2 (Den hellige Marcellinus og
Peter) Apg 18,9-18; Joh 16,20-
23a
- Lør 3 Den hellige Karl Lwanga og
hans ledsagere - Ugandas marty-
rer. Apg 18,23-28; Joh 16,23b-
28
Tidebønn for uke 3
- SØN 4 7. SØNDAG I PÅSKETIDEN.
Apg 1,15-17.20a.20c-26; 1 Joh
4,11-16; Joh 17,11b-19
- Man 5 Den hellige Bonifatius. Apg
19,1-8; Joh 16,29-33
- Tir 6 (Den hellige Norbert) Apg
20,17-27; Joh 17,1-11a
- Ons 7 Apg 20,28-38; Joh 17,11b-19
- Tor 8 Apg 22,30 og 23,6-11; Joh
17,20-26
- Fre 9 (Den hellige Efrem) Apg 25,13-
21; Joh 21,15-19
- Lør 10 Apg 28,16-20.30-31; Joh 21,20-
25

PINSEVIGILIEN. 1 Mos 11,1-9
eller 2 Mos 19,3-8a.16-20 eller
Esek 37,1-14 eller Joel 3,1-5;
Rom 8,22-27; Joh 7,37-39

- SØN 11 PINSEDAG. Apg 2,1-11; 1 Kor
12,3b-7.12-13; Joh 20,19-23
(eller 2. lesning Gal 5,16-25;
evangelium Joh 15,26-27 og
16,12-15)
Tidebønn for uke 2
- Man 12 1 Kong 17,1-6; Matt 5,1-12
- Tir 13 Den hellige Antonius av Padova.
1 Kong 17,7-16; Matt 5,13-16
- Ons 14 1 Kong 18,20-39; Matt 5,17-19
- Tor 15 1 Kong 18,41-46; Matt 5,20-26
- Fre 16 1 Kong 19,9a.11-16; Matt 5,27-
32

Lør 17 1 Kong 19,19-21; Matt 5,33-37
Tidebønn for uke 3

SØN 18 DEN HELLEGE TREENIG-
HET. 5 Mos 4,32-34.39-40;
Rom 8,14-17; Matt 28,16-20

- Man 19 (Den hellige Romualdus) 1
Kong 21,1-16; Matt 5,38-42
- Tir 20 1 Kong 21,17-29; Matt 5,43-48
- Ons 21 Den hellige Aloisius Gonzaga. 2
Kong 2,1.6-14; Matt 6,1-6.16-18
- Tor 22 (Den hellige Paulinus av Nola)
(De hellige John Fisher og Tho-
mas More) Sir 48,1-14; Matt
6,7-15

Fre 23 2 Kong 11,1-4.9-18.20; Matt
6,19-23

VIGILIEN til JOHANNES
DØPERENS FØDSEL. Jer 1,4-
10; 1 Pet 1,8-12; Luk 1,5-17

- Lør 24 JOHANNES DØPERENS FØD-
SEL. Jes 49,1-6; Apg 13,22-26;
Luk 1,57-66.80
Tidebønn for uke 4
- SØN 25 FESTEN FOR KRISTI
LEGEME OG BLOD. 2 Mos
24,3-8; Hebr 9,11-15; Mark
14,12-16.22-26

Man 26 2 Kong 17,5-8.13-15a.18; Matt
7,1-5

- Tir 27 (Den hellige Kyrillos av Alexan-
dria) 2 Kong 19,9b-11.14-21.31-
35a.36; Matt 7,6.12-14
- Ons 28 Den hellige Ireneus. 2 Kong
22,8-13 og 23,1-3;
Matt 7,15-20

Tor 29 2 Kong 24,8-17; Matt 7,21-29

- Fre 30 JESU HJERTEFEST. Hos
11,1.3-4.8c-9; Ef 3,8-12.14-19;
Joh 19,31-37

JULI

- Lør 1 Jomfru Marias rene hjerte. Jes
61,9-11; Luk 2,41-51
VIGILIEN til DE HELLEGE
APOSTLER PETER OG PAU-
LUS. Apg 3,1-10; Gal 1,11-20;
Joh 21,15-19
- SØN 2 DE HELLEGE APOSTLER
PETER OG PAULUS. Apg
12,1-11; 2 Tim 4,6-8.17-18;
Matt 16,13-19
- Man 3 APOSTELEN THOMAS. Ef
2,19-22; Joh 20,24-29
- Tir 4 (Den hellige Elisabeth av Portu-
gal) Am 3,1-8 og 4,11-12; Matt
8,23-27
- Ons 5 (Den hellige Antonius Maria
Zaccaria) Am 5,14-15.21-24;
Matt 8,28-34
- Tor 6 (Den hellige Maria Goretti) Am
7,10-17; Matt 9,1-8
- Fre 7 Am 8,4-6.9-12; Matt 9,9-13
- Lør 8 Den hellige Sunniva og hennes
ledsagere. Am 9,11-15; Matt
9,14-17
Tidebønn for uke 2
- SØN 9 14. SØNDAG I DET ALM-
INNELIGE KIRKEÅR. Esek
2,2-5; 2 Kor 12,7-10; Mark 6,1-
6
- Man 10 Den hellige Knut - Danmarks
vernehelgen. Hos 2,16.17b-
18.21-22; Matt 9,18-26
- Tir 11 DEN HELLEGE BENEDIKT -
VERNEHELGEN FOR EURO-
PA. Ordsp 2,1-9; Matt 19,27-29
- Ons 12 Hos 10,1-3.7-8.12; Matt 10,1-7
- Tor 13 (Den hellige Henrik) Hos 11,1-
4.8c-9; Matt 10,7-15
- Fre 14 (Den hellige Camillus av Lellis)
Hos 14,2-10; Matt 10,16-23
- Lør 15 (Den hellige Svithun) (Den hel-
lige Bonaventura) Jes 6,1-8;
Matt 10,24-33
Tidebønn for uke 3
- SØN 16 15. SØNDAG I DET ALM-
INNELIGE KIRKEÅR. Amos
7,12-15; Ef 1,3-14 (kortere: Ef
1,3-10); Mark 6,7-13

Neste nummer utgis 15. juli. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Redaksjon:
Unni Klepper Joynt
(ansvarshavende redaktør)
Olav Egil Aune
Maj-Lisbeth Myrhaug

Faste medarbeidere:
Bernt Eidsvig
Liv Greni
Albert Raulin o.p.
Gunnel Vallquist

ISSN 0802-6726

Akersveien 16, 0177 Oslo
Redaksjon: Tlf. 23 21 95 48 - Fax: 23 21 92 43
Ekspedisjon: Tlf. 23 21 95 00
Årsabonnement (Norge): kr. 220,-
Øvrige europeiske land: kr. 230,-
Andre verdensdeler: kr. 240,-
Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.
Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

23

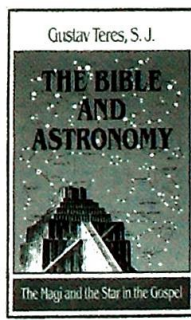
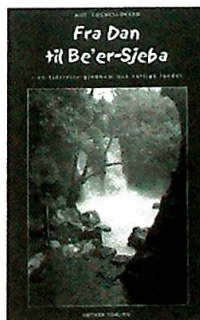
**st
OLAV**

BOKHANDEL

AKERSVEIEN 14, 0177 OSLO
TLF.23219555 FAKS.22360263
E-POST. bokhandel@katolsk.no

HARALD OLSEN:
DEN ØSTLIGE PILEGRIMSVEI
-Oppbrudd og vandring i russisk
- ortodoks tradisjon.
Verbum. Ib. Kr. 235,-

*På en engasjerende måte tar
Harald Olsen oss med på pile-
grimsvei østover. Beretningen er
krydret med legender, øyenvitne-
skildringer og ikke minst tekster
hentet fra den store russiske
skjønnlitteraturen.*

**MERK: VI HAR NÅ ET GODT UTVALG I GAVEARTIKLER TIL VÅRENS
STORE BEGIVENHETER, SOM DÅP, FØRSTE – KOMMUNION, FERMING
OG BRYLLUP.**

ÅPNINGSTIDER: 10 - 17 (10 - 14)
MERK: f.o.m. 19.6 t.o.m. 19.8: 10 - 16 (10 - 14)

Porto betalt
ved innleveringen
P.P.
Norge/Norvège

Blikk på tiden

Anne Læg Reid:

Takksemd.

Då er det godt
å vente
når jorda angar
av det som kjem.
Når ljuset lyfter sjela
nær til Gud,
og den indre og ytre
krafta møtest
i takk og bøn
og augneblink av sjelefred.

